

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavlja:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

✓ upravištvu prejemam:
celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 550
na mesec 190

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaaja vsak dan zvečer izredni deli in pravniki.

Inserati veljajo: petstopenjska petletna vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.
Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 650
na mesec 230

za Nemčijo:
celo leto K 28—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 30—

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znak.
Upravištvu: Knafljeva ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 5

Somišljeniki-volilci!

Pridite na dan državnoborske volitve v torek 13. t. m. zanesljivo na volišče in oddajte glasovnice, na katerih bo napisano ime kandidata narodno-napredne stranke:

dr. Vladimir Ravnihar,
odvetnik v Ljubljani.

Pričakujemo, da bo vsakdo izmed narodnih in naprednih volilcev storil svojo dolžnost ter s tem pripomogel, da si bo bela naša slovenska Ljubljana tretjič osvetlila svoje lice v letošnji volilni kampanji.

V Ljubljani, dne 8. junija 1911.

Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke.

Volilni shod v Mestnem domu.

Včeraj zvečer so se zbrali v Mestnem domu v jako obilnem številu narodno-napredni volilci, da slišijo program svojega bodočega državnega poslanca dr. Vladimira Ravnihara, obenem pa da se poslovo od svojega bivšega zaslužnega poslanca Ivana Hribarja.

Neka žalost je navdala srca zbranih volilcev, ko so morali slišati poslovinne besede svojega bivšega poslanca, toda pogum in navdušenje se jih je zopet polastilo, ko so slišali iz ust Hribarjevih, da se hoče kot navaden bojevnik bojevati za ideje narodno-napredne stranke. In ko so slišali navdušene, dela obetajoče besede bodočega poslanca, tedaj so bili zopet potolaženi, ker so bili prepričani, da polagajo svojo usodo v roke moža, ki jim bo vedno zvesto in neustrašeno stal na strani.

Shod je otvoril dr. Ivan Tavčar, ki je iskreno pozdravil zbrane volilce ter dal besedo bivšemu državnemu poslancu

Ivanu Hribarju,

ki je izjavil sledeče:

»Častiti volilci! Tudi za to državnoborsko volitev so me zaupniki proglasili za kandidata, in tudi izvrševalni odbor narodno-napredne stranke me je nagovarjal, naj sprej-

mem kandidaturo. No, uvažujoč vse okolnosti, sem moral to ponudbo odkloniti. Med temi okolnostmi ni bila zadnja ozir na moje zdravje.

Danes se poslavljam od vas. Težko je to slovo, ker tako zvestih volilcev kakor ste mi bili vi, ni imel kmalu poslanec. Leta 1888. ste me izvolili za deželnega poslanca. Prej pa že leta 1882. ste me izbrali za občinskega svetnika in 14 let sem opravljal častno mesto ljubljanskega župana. Pred štirimi leti ste me izbrali tudi za svojega poslanca v državnem zboru. In ves ta čas ste mi bili zvesti — in tudi jaz sem vam ostal zvest. Na vseh poverjenih mestih sem skušal storiti vse, kar je bilo v mojih močeh. Moja dela so vam odprta knjiga — sodite jih sami!

Jaz sem stal vedno in povsod na stališču, da je potrebno mlajše moči pritegniti k delu. Zato me veselijo, da stoji danes pred vami kandidat, ki je po letih in duhu mlad in ki bo mogel posvetiti vse svoje čile, se neizčrpne moči delu za narod, delu za ljudstvo.

Ko so mi ponujali kandidaturo, bi moral, če bi jo sprejel, izpodbiti vse one očitke, ki mi jih je predbacila vlada in pa naši nasprotniki. Ne bom jih ponavljal, povedal sem jih vam v občinskem svetu. Toda ta moment mi ni bil važen. Kajti pod mojo častjo bi bilo, krivični vladi dokazovati, da sem dober patriot — naloga vlade bi bila, da dokaže nasprotno. Po mojih mislih sme vsak državljan v državi svobodno vršiti

svoje državljanske dolžnosti. Imeli smo patriote, ki so državi povzročali največjo škodo, ki se pa vendar proglasajo za patentirane patriote. Patriotizem je nekaj takega, kar si vsak državljan po svoje razlaga. Imeli smo državnike, ki so stali že pod vešali, ki so pa navzlic temu pozneje stali na krmilu vlade. Ne čudim se, da nisem našel pri sedanjih vladah milosti. Moj patriotizem je patriotizem dobrega slovenskega rodoljuba. Kot dober slovenski rodoljub moram na to delovati, da slovenski narod doseže tiste pravice, ki mu gredo. Kot slovenski rodoljub moram pa tudi priznati, da bi bila največja blaznost, če bi si pustili vzeti postojanko, ki je največje zažnost za obstoj našega naroda, obenem pa tudi obstoj države, postojanost ob Jadranskem morju. Branimo jo kot dobri rodoljubi in kot dobri patriote. In če bi vlada hotela prav spoznati važnost te postojanke, tedaj bi morala vlada z vsimi močmi na to delovati, da se ohrani naš življenjski žug. (Burno odobravanje!)

Pa to ni samo moje naziranje, tega naziranja je bil tudi Cheradame, ki je rekel, kakšna nevarnost bi bila, če bi tu na jugu zavladali Nemci.

To naziranje mi je narekovalo v prvi vrsti moje slovenko rodoljubje. Tak je moj patriotizem, četudi ne ugaja onim, k istoj na krmilu vlade in ki dobivajo migljaje iz Berolina.

Moj patriotizem je bil pa tudi pravi avstrijski patriotizem.

Največja nesreča za Avstrijo je to, da pridejo na krmilo države ljudje, ki ne izprevidijo, da je edini spas Avstrije v tem, da se vpoštevajo v avstrijsko prebivalstvo, to je Slovane. (Burno odobravanje.)

Ozreti se hočem še nekoliko na svoje delovanje v državnih zbornicah. Lenaril nisem na Dunaju. Odsoten sem bil le takrat, kadar sem bil bolan. Bil sem vedno in povsod zvest zastopnik svojih volilcev. (Res je! Res je!) O privatnih zadevah nečem govoriti. Poudarjam pa, da sem vedno in povsod storil svojo dolžnost. (Živahno odobravanje.) Priboril sem ljubljanskim davkoplačevalcem na Barju 20.000 K podpore, edino podporo, ki so jo dobili po povodnji škodovanci na Kranjskem, obrtno šolo, podporo za gradbo obrtne šole in železniške delavnice v Šiški. Državna obrtna šola bo velikanskega pomena za naša naraščajoča, za razvoj obrti in industrije pri nas. Klerikalci

so enkrat rekli, kaj se bo bahal, vsaj smo mi to storili. Izjavljam, da se nihče od klerikalnega kluba ni brigal za to.

Delavnice državnih železnic v Šiški so kar največjega pomena za Ljubljano v narodnem in gmetnem oziru. Delal sem za delavnice popolnoma po gotovem načrtu. Najprej sem si zagotovil ustanovitev državne obrtne šole, ki bo vzgojevala dobre mojstre-strokovnjake, ki bodo nedvomno našli dela v teh delavnicah. In po mojih mislih se ne bo našla nobena državna uprava, ki bi ne vpoštevala teh domačih in doma vzgojenih mojstrov. Med državno obrtno šolo in delavnicami v Šiški je torej najožja zveza.

Spominjam se razgovora, ki sem ga nekaj imel s knezoškofom, poznejšim kardinalom Missio, ki mi je dejal o teh delavnicah sledeče: »To je vse lepo in v dobro korist Ljubljani, toda s tem bomo dobili tudi več socialnih demokratov.« Odgovoril sem mu, da tega pač ne moremo ovirati, temveč da moramo to na drugi strani pobijati.

Pri zasledovanju svojega cilja se nisem strahnil ne tega ugovora, ne ugovora, da nam bodo delavnice škodovali v narodnem oziru, kajti domače delavce nam bo dajala državna obrtna šola.

Veseli me, da se vam predstavlja ravno danes dr. Ravnihar kot kandidat, ker poznam njegove vrline. Imeli boste dobrega zastopnika, ki bo imel pogum nastopiti proti vladi, kakor zasluži, ki bo imel pa tudi pogum nastopiti proti razmeram, katere je povzročil sedanjí deželni predsednik baron Schwarz, o katerem je rekla neka vplivna oseba, da je popolnoma nesposoben in je le senca deželnemu predsedniku. (Klic: Hlapec dr. Sušteršič!) Najboljši dokaz za to, da še do danes nimamo potrjenih občinskih volitev (Skandal! Pfuj!) in da še do danes ni zavrnjen oni protest, ki so ga klerikalci vložili iz same nagajivosti. Koliko škodo trpi vsled tega Ljubljana, ker nima avtonomnega župana. V tem oziru bo treba resno besedo izpregovoriti z vlado.

Treba bo pa tudi resno besedo pregovoriti zaradi razmer, ki so zavladale v naši deželi.

Ljubljana je imela od l. 1882. svoj narodni občinski svet. Nemci so si nepravdoma, prizadevali, dobiti primerno zastopstvo v tem občins-

skem svetu. Toda mi smo jim zaklicali: »Raka proč!« In vsi krogi, tudi vlada, so se navadili smatrati Ljubljano za enojezično mesto. Toda klerikalna stranka je bila pa drugega mnenja. Iz zgolj gospodstvenosti je prišla na misel, poklicati Nemce v občinski svet. (Fuj — izdajalec! Efi-alti!) Morda se zdaj sami sramujejo, da so Nemci dobili po njihovi zaslugi kar sedem zastopnikov v ljubljanskem občinskem svetu. (Sramota! Fuj!) Toda te sramote jim ne odvzame nikdo!

Ta čin klerikalne stranke je bil pa tudi nepraktičen. Naj se klerikalci sami razglašajo za dobre patriote, faktično je pa ta čin, da pride kar sedem Nemcev v ljubljanski občinski svet, protipatriotični, protipatriotični čin, ker s tem se ogladi pot Nemčije do Jadranskega morja.

Poslavljam se od vas s trdnim prepričanjem, da bo moj naslednik hodil tista pota, katere sem hodil jaz. Stopam v vrste navadnih vojščakov. Bodite pa prepričani, da tudi kot tak ne bom izgubil poguma in veselja do dela. In če bo domovina zahtevala, bom zopet zavihel bojno kopje, da zmaga ideje, katere zastopa narodno napredna stranka. (Govoru je sledilo burno navdušeno pritrdjevanje. Klic: »Živio Hribar!«, kar ni bilo konec.)

Nato je govoril narodno-napredni državnoborski kandidat

dr. Vladimir Ravnihar.

Častiti gospodje volilci! Mort le roi, vive le roi! te besede mi prihajajo na misel, ko stopam na to mesto. In ko stopam na to mesto, mislim, da smem izreči v imenu vas vseh, da naš delavni in zaslužni bivši državni poslanec g. Hribar ne sme stopiti v zadnje vrste, temveč mora ostati v prvih vrstah narodnih bojevnikov. V imenu vseh naprednih volilcev, v svojem imenu — kot njegov naslednik — mu izrekam iskreno zahvalo.

Prvi takozvani »ljudski« parlament, voljen pred dobrimi štirimi leti na podlagi — zopet takomimnega — splošne in enake volilne pravice, je vlada predčasno poslala domov. Kje leže vzroki temu vladnemu ukrepu, tega ne bomo več preiskavali danes, ko moramo računati z golim dejstvom, da nam je čez nekaj dni zopet stopiti na volišče, da si izberemo svoje zastopnike v drž. zboru, svoje drž. poslance.

LISTEK.

Skušnjave Tomaža Krmežljavčka.

Saljiva povest; spisal L. Šepetavec.
(Dalje.)

»Upam, da prav dobro,« je odgovoril Tomaž z iskrenim prepričanjem. »Tu pri vas sem se toliko koristnega naučil, da se mi menda ne bo nikoli več slabo godilo.«

Ravnatelj se je zganil, kakor da se mu je šivanka zabodla v živo meso.

»Vidim, da vas je slaba tovaršija popolnoma pokvarila,« je rekel ravnatelj potem pa je zajel sapo, zložil obraz v gube užalostnega pogreba in z očetovsko dobrohotnostjo dostavil: »Slaba tovaršija! Kozoglav je vaša nesreča, Tomaž! Vedno sta skupaj, prav kakor Kastor in Poluks...«

»Ajej,« je zavpil Tomaž, da se je zasmejala še tipkarica Filipina, ki je s krvavečim srcem poslušala ravnateljevo očitjanje.

»Pustite take šale,« se je razhudil ravnatelj, ki ga je Tomaževa nesramnost že tako jezila, da se je le še komaj krotil. »Ker nečem, da bi se mi kdaj očitalo, da nisem na vas pazil in ker ste nadarjen, četudi slabo

vzgojen človek ter bi vas bilo škoda, če bi se pogubili, bom napravil še en poskus, da vas spravim na pravo pot. Da se odvadite slabe tovaršije, vas bom odslej porabljal kot revizorja.«

Tomažu se je kar lice zjasnilo. Že nekaj časa je želel, da bi postal revizor, kajti vedel je, da služi revizor lepe dijete in dobiva še lepše nagrade, zlasti če o pravem času pokaže svoje zmožnosti.

»Gospod ravnatelj, vi ste res dobri z menoj, kakor bi bili moj oče,« je vzkliknil Tomaž. »Vse življenje vam bom hvaležen.«

Ravnatelj je stegnil roko, kakor bi hotel Tomažu prisoliti zasluženost. Ves zelen je bil, tako ga je Tomaževa hinavščina jezila. A vendar je rekel:

»Poboljšajte se, to bo najlepša zahvala za mojo dobroto. In pred vsem glejte, da začnete enkrat že krščansko živeti. Pa meni se zdi, da še deset božjih zapovedi ne poznate več.«

»O — o, gospod ravnatelj,« je zavzdihnil Tomaž.

»Nič: o — o« je zavpil ravnatelj, ki ga je že minila vsa potrpežljivost.

»Pa povejte, kaj pravi deveta božja zapoved?«

»Ne kradi, gospod ravnatelj,« je z lisjaskim pogledom, a s takim povdankom rekel Tomaž, da je ravnatelj kar odletel od mize in težko sopeč z blaznim strahom gledal na Tomaža.

Samo trenotek sta si Tomaž in ravnatelj pogledala v oči in sta se razumela.

Tipkarica Filipina je priskočila ravnatelju na pomoč s tem, da se je hitro na glas zasmejala.

»Oh, Tomaž, kaj še deset božjih zapovedi več ne poznaš. Jutri ti prinesem katekizem.«

»Prav, prav,« je menil Tomaž, »če bom na deželi revidiral konsume, bom moral mnogo občeati z duhovniki in bo res treba, da se zopet naučim katekizma.«

Ravnatelj pa ni imel toliko moči, da bi bil mogel še kaj reči. Kakor da ima vse razbite ude, tako se je opotekaje splazil k svoji mizi in samo z roko zaničljivo zamahnil, kakor bi hotel reči, da smatra Tomaža za izgubljenega.

V pisarni se je ta dan malo delalo. Edini Tomaž je nekaj pisal, drugi so pa povešali glave in vsem je bilo težko pri srcu in vsi so imeli eno misel: vsi so obžalovali, da ne morejo Tomažu prav ničesar očitati. Sicer so vsi sodili, da tudi Tomaž nase ne pozablja in se sam drži načela, naj levica ne ve, kaj desnica v žep dene, a dokazati se mu ni dalo prav nič in podtakniti tudi ne.

»Pri revizijah ga bomo dali vjeti,« si je mislil ravnatelj in tedaj ga bom jaz imel v rokah.«

»Pri revizijah bo enkrat vendar stopil v kako zanjko, sta mislila blagajnik in knjigovodja.

Tipkarica Filipina pa se je zmuznila v skladišče in spravljajoč kavo v svoji nogavici, da so postale noge debele kakor slonove, je sama pri sebi govorila:

»To je dobro, da se je v mene zaljubil; če pride kdaj do poloma, vsaj mene ne bo izdal in drug me tudi nihče ne bo izdal.«

Tomaž pa je ponosno sedel za svojo mizo in zadovoljno je razmišljal, kako dobro je vse izteklo.

»Revizor sem! Kmalu bom blagajnik, potem knjigovodja in potem ravnatelj! Pravzaprav bi moral biti Železniku hvaležen in ravnatelju tudi, a Železnika bom vseeno napumpal, češ, da drugače ne morem nastopiti revizorske službe.«

Šele opoldne je prišel ravnatelj toliko k sebi, da se je mogel zopet obrniti do Tomaža.

»Pripravite se, da pojdetе jutri zjutraj revidirat konsum pri Sv. Janezu. Glejte, da bo delo izvršeno v osmih dneh.«

»Sem pripravljen, gospod ravnatelj,« je s staro hinavščino odgovoril Tomaž in se globoko priklonil. Sicer je vedel, da je konsum pri Sv. Janezu hudo zavožen in da bo moral noč in dan delati, če naj izvrši revizijo v osmih dneh, a ni ga bilo strah.

»Jaz jim že pokažem, kak ptič da sem,« si je mislil in gledal porogljivo za odhajajočim ravnateljem.

Še tisti večer si je Tomaž izposodil pri Železniku »za potne stro-

ške« sto kron, češ, da spričo nepričakovane povišanja vender ne more v uradu priznati, da se za potovanje potrebnega denarja nima.

»Ta človek je ženij,« je s tihim občudovanjem vzkliknil Železnik, ko je gledal za Tomažem in svojim stotakom. »Z mojo ženo ima razmerje in jaz moram to še plačevati.«

Tomaž se je ta večer še pismeno poslovil od gospe Ines in od ravnateljeve soproge, peljal gospodično Filipino na sprehod v mestni log, od koder se je vrnil s spoznanjem, da so ženske nogavice porabljive tudi za shranjevanje raznega zrnja in je končno, ko je potolažil Angelo, poveril Kozoglavu nadzorstvo nad Natalijo.

»Pazi mi nanjo in če kaj sumljivega zapaziš, mi takoj piši. Stareci niso nevarni, oficirji tudi ne — kajti Natalija je pametna — ali na druge mi glej. Natalija bi se rada omožila — če jo le enkrat vidiš s takim človekom — me moraš obvestiti.«

Ker je svoje naročilo podprl s petkronskim tolarjem, mu je Kozoglav obljubil, da bo vestno gledal na Natalijo, a ni si mogel kaj, da ne bi rekel:

»Oh, Tomaž — tak prebrisaneec in lahkoživec kakor si ti — pa se tako loviš za Natalijo. Jaz te ne razumem!«

»Saj se jaz sam ne razumem,« je menil Tomaž, »ali kaj hočeš, vsak človek je malo udarjen.«
(Dalje prihodnj.)

Narodno - napredna stranka morda ni pričakovala, da si bo za slovensko stolno mesto, za Ljubljano namesto prejšnjega zaslužnega poslanca g. Ivana Hribarja morala izbrati novega moža. Je pa v to prisiljena, ker je g. Hribar odklonil vsako kandidaturu. Na ta način stopam pred vas kot kandidat narodno - napredne stranke. Ponudba narodno-napredne stranke je bila za me veliko počaščenje in že to je razlog dovolj, da se hočem tega počaščenja izkazati kar najvredneje.

Zavedam se v polni meri dolžnosti in nalog, ki čakajo osobiti poslanca naše bele Ljubljane, zavedam pa tudi težko, ki je z njimi združeno vestno izpolnjevanje prevzetih dolžnosti.

Kadar mi stopa pred oči vrsta teh nalog, tedaj vidim na čelu te vrste zahtevan gospodarsko stran ne samo mesta ljubljanskega, ampak programa narodno - napredne stranke sploh.

Posledice velikonočnega potresa l. 1905 čutimo še danes za vsakim vogalom. Od takrat datuje rast in procvit modernega mesta ljubljanskega, od takrat pa tudi velika uspešnost na svoji nesreči nekrivnega prebivalstva ljubljanskega. Te posledice izbrisati, ali vsaj po največji možnosti omiliti, bodi poklic mandatarja našega mesta v dun. parlamentu.

V tesni zvezi s tem je prizadevanje hišnih posestnikov — ne samo ljubljanskih — na znižanje ali sploh reformo hišne - najeminskega davka. Ta davek, ki ima svoj potanek v nekem cen. patentu iz l. 1820, je v Avstriji tako gorostasno visok, kakor v nobeni drugi državi ne. Dočim znaša n. pr. na Pruskem — ne bilo bi napačno, ako bi naši državniki tudi v tej točki kopirali Prusko — le 4% od porabne vrednosti poslopja, kar je enako naši najemni vrednosti, znaša pri nas, potem ko se je odbilo 15% vzdrževalnih stroškov, celih 26 1/2% od čiste najemnine. Zato za osebo dohodnino iz l. 1896 je sicer iz dohodkov osebne dohodnine v prid davka od najemnine došlo popust, ki znaša danes 12 1/2% od izmerjenega davka; vendar znaša davek od najemnine po odbitku tega popusta in po odbitku omenjenih 15% vzdrževalnih stroškov še vedno skoro 23% kosmate najemnine. Prištevamo li še občinske in deželne doliče v danes obstoječi višini 75% od odmerjenega davka, tedaj lahko izračunamo, da mora hišni posestnik od dohodkov svoje nepremičnine na davkih odrajati nad 1/3 vseh teh dohodkov. Ti dohodki so pa potem še enkrat obdavčeni, ker mora od teh dohodkov plačevati tudi še osebo dohodnino.

To je pa gotovo krivica. Noben drug stan ni tako visoko obdavčen. Kapitalist n. pr., ki ima svoj denar v hranilnici ali papirjih in ki pri tem nima drugih skrbi in drugega truda, nego da dviga vsakega pol leta obresti in reže kupone, plača davka le toliko, kolikor mu na davkarji premoženja uganemo in še v tem slučaju je davek le nezaten v primeri z davkom od nepremičnine. Tu je napravljena razlika, ki bi ob pravični davčni politiki ne smela biti. Najpravičnejše bi bilo, da naj vsak posestnik kapitala, bodisi da je le ta v premoženju ali nepremičnem premoženju, plača davek po enaki meri, toda seveda tem več — in to progresivno — čim večje je premoženje. Reforma hišne - najemnega davka, kakor jo je izdelala vlada, je pa popolnoma nezadostna in nikakor ne zasluži imena »reforma«.

Krivičnost davka od hišne najemnine pa občutijo v prvi vrsti najemniki, na kojih ramena v nekaki opravičljivi samoobrambi hišni posestniki skušajo odvaliti svoje breme. Od tod podražanje stanovanj.

Od tod pa tudi pomanjkanje stanovanj. Kdo pa bi zidal in gradil hiše, ako mora več kot 1/3 svojih dohodkov oddati za davke z dokladi vred? Čemu bi si napravil hišo, ki mu nosi komaj 4%, če pa v hranilnici ali posojilnici svoj kapital brez skrbi in truda dobi po 4 1/2%? Ako pa zida s posojilom, ali se naj res poloti tega samo za to, da postane hišnik svojih strank? Ako pa bodo ljudje videli, da se vsled znižanja davkov na poslopja zvišuje vrednost istih, da se poslopja obrestujejo višje nego denar v hranilnici, je gotovo, da se bo dvignila stavbna podjetnost. Na ta način dobimo mnogo stanovanj in vsled višjega števila stanovanj, ki bodo na ponudbo, tudi cenejša stanovanja.

To je eno vprašanje, ki mora zanimati vsakega meščanskega poslanca, vprašanje, ki spada v žalostno poglavje današnje splošne draginje.

Na tej draginji nosijo velik del krivde agrarci s svojimi prefrinirani zahtevami. Statistično je dokazano, da Avstrija žal ni ne proizvajalca dovolj žit niti ne pridelal dovolj žita, da bi mogla s to količino rediti svoje prebivalstvo. Navezana je na

uvoz tako enega, kakor drugega pridelka, zlasti še ob slabih letinah kakor ste bili lani in še bolj predlanskim, kar jasno priča od leta do leta naraščajoča pasivnost naše trgovinske bilance. Tu so pa agrarci napeli svoje strune. Bili so in so še proti vsakemu izdatnejšemu uvozu živine ter proti vsakemu znižanju uvozne carine na živila, kakor so proti vsaki prepovedi izvažati živino. Samoobsebi umevno je, da so poskočile cene in krivično je govoril, kdor je za to povišanje cen delal odgovorne n. pr. mesarje.

To ekstremno agrarno politiko zagovarja tudi S. L. S., ki je sama po vsem agrarna stranka. Kadar pa jim to očitamo, tedaj je krič in vik, češ mi, mi smo zoper kmeta. Quod non! Zakaj sodim, da se ravno naša agrarna stranka neupravičeno drži tega ekstremnega stališča. Zanimljivo namreč, da bi prepoved uvoza živine ali znižanja uvozne carine hodila v prid našemu malemu kmetu — in le male kmetije pozna naš narod —, kmetu, ki si sam mora kupovati moko in meso, kadar jo hoče jesti, marveč je to v korist le borznim spekulacijam, veleposestnikom in živalskim prekupelem. Vzlic temu, meščanstvu neprijaznemu stališču je pa S. L. S., ta agrarna stranka par excellence, tudi za Ljubljano postavila svojega kandidata. Ta poslanec, ako bi bil izvoljen, v tem pogledu pri najboljši zasebni volji ne bo mogel zastopati vaših interesov, ker jih zastopati ne bo smel. Veže ga ves program te stranke, ki se mu izneveriti ne bo mogel. Zatorej mirno prepustimo sodbo vsemu trezno mislečemu meščanstvu, ali more voliti poslanca iz tako zelo agrarne stranke, kakor je S. L. S. Napravili so sicer trič, češ, saj to ni kandidat S. L. S. ampak V. L. S., ta pa da za zastopa vse sloje in ne samo kmeta. No, jaz pa mislim, da je za ljubljanskega meščana naravnost žaljivo, ako se ga smatra za tako naivnega, da bi nasedel tej — slabi šali! Torej že edino s tega razloga mora Ljubljana dosledno odklanjati kandidaturu S. L. S., ker bo ta kandidat kot poslanec smel zastopati interese meščanstva le v toliko, kolikor se ti interesi ne križajo z interesi naših veleagrarcev.

Z draginjo ozko v zvezi je važno socialno vprašanje, stališče našega uradništva, zlasti srednjega in nižjega uradništva, kateremu prištevam tudi slugo in paznika in čigar dohodki, — to lahko trdimo — ne dosegajo niti eksistenčnega minimuma, niti tega kar za življenje neobhodno potrebuje. In kako naj cvete obrt, kako najprosperat trgovina, ako daje ravno onim slojem, ki so vsled svoje množice najizdatnejši podpiratelji obrti in trgovine, danes komaj toliko, da bi mogli kupiti boljšega kruha sebi in svoji največkrat mnogobrojni rodbini.

V tem sloju je zastopano tudi naše učiteljstvo. Saj ljudska šola je vendar deželna naprava, hote rekli. Jaz pravim, to je nestvor. Dežela plačuje, država je pa gospodar. Moje mnenje je, — ne vem če je to ravno želja našega učiteljstva —, da je ljudsko šolo poddržaviti. Vidim v tem veliko razbremenitev dežele ter eno izmed sredstev asanacije obupnih deželnih financ. Vidim pa v tem tudi najuspešnejše sredstvo, da se pomore učiteljstvu v materijalnem oziru, hkratu ga pa obvaruje vseh šikan in persekucij, ki jim je danes izpostavljeno s strani brezobzirnega in sovražnega mu strankarskega nasprotnika. Pa ta nasprotnik odpira učiteljstvu pot, kako priti do boljšega kruha, pravi: bodi naš! Bodi v srečo kakršnen hočeš, bodi neznačajen, prodaj svoje moštvo za skledo leče, pa se ti bo dobro godilo — to je nauk, ki vam ga dan za dnem ponujajo možje, ki pravijo, da so krščanskega svetovnega naziranja.

Socialnemu vprašanju hočem torej posvetiti največjo pozornost. V to poglavje gre kar rečeno uradniško vprašanje, časovni advancement, službena pragmatika i. dr., in gre splošno zavarovanje na starost in za slučaj onemoglosti. Tu je polje, kjer lahko posl. udeleži svoje svoje demokratsko dušo in srce, ako je njegov demokratizem pristen in ne samo puhla fraza. Poslanec narodno - napredne stranke pa še tem lažje, ker je demokratsko naziranje bistvo našega programa.

In dovolite, da se takoj v tej zvezi — in to ne brez namena — dotaknem za vsakega poslanca perečega vprašanja: izdatkov za vojaščino. Nočem govoriti akademičnega govora o militarizmu. Mislim, da je ta zadeva za vsakega človekoljuba, pa naj se piše baronica Berta Suttnerjeva ali pa Etbin Kristan, precej jasna. Načeloma je vsak izmed nas proti militarizmu, to s stališča humanitete in kulture. Toda računati moramo za dejstvo, da imajo skoro vse države svoje stalne oborožene sile in da skušajo te sile čim izdatnejše ojačiti — iz strahu pred sosedno državo. Inejujejo to »oboroženi mir«. Na tem dejstvu za enkrat ni ničesar izpreme-

niti, resnična izobrazba in plemenitost sta še premalo proniknili človeško dušo, da bi si ta mogla misliti svet brez vojaštva ter bivanje dveh sosednih narodov drug poleg drugega brez morebitne vojne. Na tem dejstvu tudi ni in ne bo izpremenil poslanec, ki bi zaradi svojega principelnega stališča dosledno glasoval proti vsaki vojaški postavki. To dejstvo preobrniti, za to je ubrati druga pota. Povsem naravno je tudi, da bi vsakdo naravnost grešil proti državni ideji, ako bi tej državi zanikaval pravico do potrebne brambe in oboroževanja, če ve, da sosedna država komaj čaka kako slabosti in oslajenja, da zemlje lačna plane po njej. Zato je gotovo, da bodo resni ljudski zastopniki ob sedanjih razmerah državi vedno dovoljevali, kar ji je v tem pogledu nujno potrebno. Ali so gotove meje in milijonske potrebe moderne oboroževanja po mojem skromnem mnenju presega go te meje. Kar na slepo pa v neki nepreračunljivi ali pa preračunljivi devotnosti glasovati za milijone in milijone, ne da bi se prav vedelo, kje se jih bo vzelo, tako glasovanje prekorači mandat, ki ga je dalo ljudstvo svojemu zastopniku. In bridko čustvo se me poloteva, kadar si mislim, glejte toliko in toliko analfabetov je še v narodu, pa ne morem dobiti niti par tisočakov na leto za eno potrebno šolo. In toliko in toliko delavskih ter malega uradništva rodbin dejanski strada, a za nje država nima — kruha. Zato pa pravim, da so v tesni zvezi izdatki za vojaštvo na eni in — krušno vprašanje na drugi strani. Tu je na mestu junktim: pred vsem kruha, potem pa, kolikor se pač more dati ...

Vlada predloži novi zbornici novi vojaški predlogi: brambno reformo in vojaški kazenski pravdni red. Oboje je velikega socialnega pomena. Uvaja se poleg drugega pri infanteriji dveletna vojaška služba, namesto dosedanje triletna. Pravni red pa postavlja na temelj modernih pravnih nazorov. Ni mesto za to, da bi o tem danes podrobneje razpravljali. Zamočati pa ne morem, da bo brambna reforma zahtevala zopet novih žrtev. Prvi stroški bodo znašali samo v tej državni polovici krog 42 milijonov kron, potem pa vsako leto tudi kakih 40 milijonov na leto več, kakor doslej. Prerešeni bo torej treba prav temeljito, ali so koristi, ki jih podaja brambna reforma v socialnem oziru v pravem razmerju s temi izdatki in pa ali se za temi izdatki morda ne skriva kaka obremenitev, ki bi brambno reformo ni ravno v najtesnejši zvezi. Pri vojaškem kazensko - pravnem redu bo nas Slovane še posebej zanimala rešitev jezikovnega vprašanja. Morje črnila se je popisalo ob obravnava glede sodnega jezika, toda vse to obravnava se se vrtele le krog dveh jezikov: nemški in madjarski. Slovanov nihče niti prasal ni in pretežno večino prebivalstva avstro - ogrske monarhije hočejo v največ slučajih odpraviti s tolmačem. Poniževalen je ta pripomoček za nas Slovane, pa tudi krši glavna načela novega pravnega reda, s katerim se ponaša, načela usčnosti in neposrednosti.

V gospodarskem delu svojega programa narodno - napredna stranka ne sme pustiti iz vidika železniškega vprašanja. Ljubljana postane križišče važnih železnic. Iskreno moramo pozdravljati železnico, ki nas bo vezala s kršno Liko in Dalmacijo, pozdravljati zategadelj, ker nas bo zblížala čim najintimnejše z narodom hrvaškim, pa tudi zategadelj, ker se tam doli odpre naši trgovini in obrti nov trg. Naj naši trgovci in obrtniki že danes resno mislijo na to, da bodo ob odločilnem trenutku z vsemi sredstvi preskrbljeni in pripravljeni osvojiti si ta trg in da se ne bodo pustili prehiteti tujeu, kakor je to pustila Avstrija s svojo nesrečno politiko na balkanskem polotoku.

V širokih potezah je to gospodarski program našega državnega poslanca. Povedati bi se dalo še marsikaj, poudarjati še marsikako točko, podrobneje razpravljati o eni ali drugi stvari, toda predaleč bi nas to zavedlo in moj govor bi prekipel okvir takozv. kandidatnega govora. Lahko pa je iz teh kratkih potez spoznati, da je gospodarska politika narodno-napr. stranke politika malega moža. Spoznati je tudi, da ta politika ne zaostaja prav nič za gospodarsko politiko drugih strank, pa naj imajo besedico »socialno« tudi trikrat podčrtano. Vše samo ta del programa narodno-napredne stranke daje stranki eksistenčno pravico.

Sedaj pa nekoliko tega, kar navadno pojmujejo pred besedo politika.

Narodna politika slovenskega poslanca na Dunaju je dana sama po sebi. Ne more biti drugačna nego slovenska in slovanska. Pozabiti ne smemo in vedno moramo v spomin klicati našim narodnim nasprotnikom, da je velika večina avstr. prebivalstva slovanska in da je s tem že

povedano, v kateri smeri se mora gibati politika avstrijska, ako hoče biti ta politika uspešna. Da bo cenejša od sedanje, je gotovo. Poslančeva naloga bodi torej, podpirati to, kar je narodu slovenskemu in splošno Slovonom koristnega, pobljati pa z vsemi dopustnimi sredstvi, kar bi našim koristim ne hasnilo. S tem je naš stališče napram vladi popolnoma precizirano. Zato danes niti ne trdim, da bom napram vladi v opoziciji za vsako ceno. Naše vedenje bo docela umerjeno obnašanju vlade napram pravičnim zahtevam, drugačnih sploh ne poznamo, naroda slovenskega. Ako bode vlada pravična tem zahtevam, dobro, primerno kvitiramo; ako pa bo vlada ne samo ignorirala — to iz strahu pred Nemci — najprimitivnejše pravice naše, ampak nas naravnost — to pa zopet iz ljubezni do Nemcev — obsipala s krivicami, kakor se to v zadnjem času dogaja zlasti na polju justične uprave, potem mislim, da tudi vlada ne bo tako naivna, da bi pričakovala, da ji nastavimo za klopote še drugo lice.

Toda v tem pogledu, ali opozicija ali ne, ne bom odločeval sam, odločevala bode skupina, ki se ji pridružim. Delovati hočem na to, da se oživotvori zopet ona skupina, kateri so pripadali neklerikalni slovenski poslanci razpuščene zbornice, klub južnih Slovanov ali kakršno že bo njeno ime. Tri veje mogočnega južnega slovenskega debela so v tem klubu: Hrvati, Slovenci in Srbi. Ta združitev vže po svoji zunanji podobici kaže smer slovenske zunanje politike, če jo smemo tako imenovati, ali — da bi se kdo nad tem namenoma ne izpodtikal — smer izvendomače naše politike. Čim najože stike na kulturnem, gospodarskem in političnem polju — seveda vse v okviru te monarhije — iskati z narodom hrvaškim in srbskim, to bodi najresnejša zadeva vsakega Slovenca, ker je to zadeva najnujnejše samoobrambe naroda slovenskega. Napredni Slovenci vže od nekdaj gojimo te stike, S. L. S. je našla to Kolumbovo jajce šele v zadnjem času. Iz kakšnih namenov, veste vsi.

Trdno upam torej, da pride do omenjene parlamentarne skupine tudi v novi zbornici. Ako ne, mi bode po mišljenju in z ozirom na potrebe naroda slovenskega najbližja češka skupina, kjer se pa poslanec ljubljanskega mesta čisto gotovo ne bo čutil osamljenega, kakor škodoželjno napovedujejo nasprotniki. Zakaj preden bi vstopil v slovenski klub, kjer so zbrani slovenski poslanci iz S. L. S., bi se morale prej razmere tu doma pač korenito izpremeniti.

S. L. S. nam je napovedala političen bojko. Mene pušča ta napoved povsem hladnega. Nobene juhe ne pojemo tako vroče, kakor jo skuhamo. Tako bo tudi pri tej bojni napovedi. Oni nočejo občeati z nami, pa dobro, usiljevali se jim ne bomo. Bo sicer nekaj žrtev na tej, pa tudi na oni strani, ali prenesli smo že vse drugačne žrtve. Pozablja pa, da je tak način polit. boja med dvema strankama, ki ste primorani bivati na istem ozemlju, dejanski nemogoč. In bili so že in bodo še slučaj, ko jih bomo naravnost opominjali: bodite vendar dosledni. S. L. S. pa je z napovedjo polit. bojkota izdala veliko svojo slabost, kajti polit. bojko je prav zadnje orožje, ki ga ima v svojem arzenalu kaka stranka nasproti drugi stranki in tudi S. L. S. je z napovedjo polit. bojkota izstrelila proti nam svoje zadnje patrone. In končno je polit. bojko, ako se ga n. pr. izvaja, kakor to delajo deželni odborniki, s pomočjo deželnega torej tudi našega denarja, — skrajno nemoralno orožje.

Dokler torej ne bodo popihali svoje vroče juhe, dokler tudi ne pjenjajo s svojimi hujskajočimi govori, dokler ne opuste znanih gadnih denunciacij, skratka, dokler se ne ustvari med obema strankama tu doma nekak modus vivendi — toliko časa tudi na nevtralnih tleh dunajškega parlamenta političnega stika z njimi iskati ne moremo.

Končno še nekaj osebnega. »Slovenec« me je pozdravil kot moža dostojnosti. Ima prav, vsaj v toliko, da sem vže od nekdaj stal na stališču, da se boj med načeli, ki jih zastopate obe stranki, da izvesti dostojno. Svetovno naziranje tu — svetovno naziranje tam! Mi kakor oni trdimo, da je zmago enega kakor drugega teh principov pridobiti v znamenju prosvete, v znamenju duševnega in telesnega oplemenitenja naroda. Dobro, delajmo na tem polju, vsaka stranka čim intenzivnejše! nujno prosvetna društva, dajmo ljudstvu v roke knjigo in časopis. Končni uspeh pa naj pokaže, čigavo načelo je zdravo in pravo in ali smo se motili mi ali so bili v zmoti oni.

Nemško časopisje me je proglasilo za »radikale«. V kolikor hoče s tem reči, da pripadam kaki gotovi struji v stranki, nimam prav; ima pa prav, ako ume z besedo »radikalen« ono politično lastnost mojo, ki naj

označi, da mi je narod slovenski in narodnost slovenska nad vse. Sem radikalec, ker sem mnenja, da mora to biti vsak Slovenec, ako hoče biti dober Slovenec, da pa ravno tak mora biti vsak Nemec ali Francoz, ako hoče veljati za dobrega Nemca, odnosno Francoza.

Toda s tem še ni povedano, da sem šovinist, ki se vsled svojega radikalizma ne straši niti pred krivico, prizadeto drugi narodnosti, ako to ugaja mojemu narodnemu čustvu. Tem našim nasprotnikom le eno: ne zahtevamo drugega, kakor da se da do Slovincem oni najprimitivnejši poglji, ki so potrebni za eksistenčno življenje kakega naroda; niti ne zahtevamo kakih predprav, kakor jih v tej državi v toliki meri uživajo ravno Nemci. Privoščim pa Nemcem prav vse pravice, kakor jih na podlagi naših državnih osnovnih zakonov, na podlagi vse božje in človeške postave z vso energijo terjamo za se.

Naj torej zavrušim, gospoda moja, s prav osebnopazko. Sam po rojstvu ljubljancin, tu vzgojen, tu sem preživel malodane vsa svoja do sedanja leta. To omenjam pa le zategavoljo, ker je to dejstvo za me še razlog več, da hočem ne samo z vso vestnostjo, ampak tudi z vso ljubeznijo zastopati belo Ljubljano, svoje rojstno mesto.

Govoru kandidata dr. V. Ravniharja je sledilo dolgo, burno odobravanje.

Predsednik dr. Ivan Tavčar na to predlaga, da se izreče zahvala bivšemu državnemu poslancu g. Iv. Hribarju za njegovo uspešno delovanje. Predlog je bil z velikanskim navdušenjem soglasno sprejet.

Na to predlaga predsednik dr. Ivan Tavčar, naj se proglasi kandidatura g. dr. Vladimira Ravniharja, kar je bilo tudi ob burnem pritrujevanju sprejeto.

Končno spregovori še dež. odbornik dr. Ivan Tavčar, ki izvaja sledeče: »Gospoda! 13. junija bomo volili svojega državnega poslanca in upam, da ga bomo takoj, po prvi volitvi dvignili kot zmagovalca na svoj ščit (navdušeno pritrujevanje in urnebesni klici: Moramo ga!) S to kandidaturo se je bavil tudi Bolotov Pepe, ki je danes eden izmed prvih klerikalnih politikov. (Bučen smeh.) Konstatiram, da je nam vsem ta kandidatura ljuba, da v tem oziru ni prav nobenega nesoglasja med nami. (Tako je! Tako je!) Za nas ni oseba prva, za nas je interes stranke prvi in odločilen. (Splošno pritrujevanje.) Ena stvar pa je, ki je za bodoče volitve silno važna. Vsi naši nasprotniki so živeli namreč v veri, da narodno-napredne stranke ni več, da je tudi v Ljubljani ni več. Toda dve volitvi, volitev v občinski svet ljubljanski in pa volitev deželnega poslanca za mesto Ljubljano, ste pokazali, da narodno-napredna stranka še živi in da ima še toliko moči, da je premagala vse združene sovražnike, klerikale, Nemce in vlado.

Ljubljanski volilci se ne bodo podali na ono polje, na katerem se gibljejo klerikalci. Edino ošabnost, ki je puhla kakor puhla repa, drži naše klerikale. In eden prvih ošabnežev je klepetavi dr. Evangelist Krek. Pripoveduje se, da je Krek v vasi Pertovč priporočal Čoča z besedami: »Vi ga morate voliti, ker ga jaz priporočam. Jaz vam rečem, da sem jaz več kakor cesar, ker jaz vam lahko grehe odpustim, cesar vam jih pa ne more.« (Splošno ogorčenje!) Tega pa dr. Krek ni bil v šali govoril. V tem tiči tista puhla ošabnost tistega dr. Kreka, ki je rekel, da bodo klerikalci naprednjake najprvo stekli, potem zrahljali, potem pa pretepli. To so besede, ki morajo vsakega meščana v teh težkih časih vzdramiti. »Mi hočemo Ljubljano izstradati« — to parolo so izdali klerikalci. Volitev 13. junija mora pa klerikalec jasno dokazati, da se mi ne damo izstradati (Klici: Ne damo se! Zmaga mora biti naša!)

Velikansko navdušenje je zavladalo po tem govoru in mnogoštevilni volilci so se razšli z zavestjo, da morajo z neumornim delom 13. junija zmagati.

Vipavcem v preišljevanje!

Po vsi Kranjski vlada sedaj živahno volilno gibanje, le Vipava in nje okolica je mirna, kakor da bi za isto ne veljala volilna dolžnost. — Kobisepred kratkim tam ne vrši Žitnikov shodič, na katerem je učeni doktor trdil, da je uradništvo brezpotrebno, da ne uživajo dandanes županstva nobenega zaupanja več, češ, da se za vsako najmanjšo stvar že vprašuje orožništvo, — čemur tudi mi pritrdimo —, na katerem končno priporočal kmetom, naj ob tej splošni draginji ne jedo mesa, ampak zadostijo naj svojem želuču z močnikom in fižolom, tedaj bi skoro ne vedeli po dolini, da se bližajo državnozborske in kmalu tudi občinske volitve po vseh okoliških občinah.

Sirša javnost, ki ji vipavske razmere niso znane, bodo iz te mirnosti in molka gotovo sklepala, da je vipavsko ljudstvo povsem zadovoljno s sedanjim klerikalnim gospodarstvom v vseh javnih korporacijah, v katerih so v zadnjih letih zavzeli klerikalci vodilno mesto. A temu ni tako.

Kdor le nekoliko opazuje in se zanima za ljudsko mnenje o sedanjem klerikalnem gospodarstvu po dolini, bo kmalu lahko spoznal, da je večina prebivalstva nezadovoljna z lahko-mišljenim gospodarstvom sedanjih voditeljev javnih korporacij, da pa ne more javno in odločno nastopiti proti svojim sedanjim voditeljem, deloma vsled gospodarske odvisnosti, deloma pa tudi radi tega, ker ne dobi zaslombe pri premožnejših, neodvisnih in naprednih možih, kateri so se postavili na stališče, naj zape-ljano ljudstvo, če treba izkrevlja pod klerikalnim jeroftvom, naj samo iz-gazi iz sužnosti, v katero je zašlo. Seveda igra strah pred hudicem in peklom še precejšnjo vlogo med Vi-pavci, a kakor hitro čuti ta ogrože-no svojo posest, ali pa vidi in spozna, da se z občinskim ali deželnim dena-jem brezmišelnost pometi, tedaj tudi Vipavcu mine vera v hudice in pe-kele, tedaj začne tudi sedaj še kleri-kalni pristaši dvomiti, je li res vsako dejanje njega voditeljev v čast božjo in v obrambo sv. vere ter vzbujati se prične tudi pri njemu nezadovoljnost do sedanjih klerikalnih vel - moža-kov.

Na Vipavskem drži sicer še du-hovniški terorizem veliko večino lju-di v klerikalnem taboru, a faktum je vendar, da se pojavlja v marsikateri klerikalni občini nezadovoljnost na-pram sedanjim klerikalnim prvašem. — In kako naj bi bilo drugače?

Za izboljšanje planin na Nanosu je dovoljenje podpore okoli 50.000 K. — Letošnjo pomlad pričelo se je z napravo nove ceste na Nanosu, koje delo se je oddalo baje kar pod roko nekemu kler. podjetniku, ki dela tako imenitno, da pravijo ljudje, da ta cesta sploh ne bo za uporabo. — Nasiplje se jo kar z zemljo in ilo-vico, da bo slabša kot sedanje gozdne poti. — Mesto škarp (podzidja) se nameče malo drobnega kamenja in zemlje, tako da vsako deževje sproti vse porušit. — O kakem nadzorstvu od merodajne strani seveda ni go-vora!

Pred nekaj leti je zlasti gozdne upravičence občine Vipava - Gradi-šče - Zemono silno razburjala zahte-va nekaterih boljših posestnikov, da se jim da z ozirom na njihov doseda-nji užitek o priliki razdelitve gozda večje deleže. — Sedanjí deželni po-slanec Perhavec in drugi so tedaj to zahtevo politično izkoristili ter vpili, vidite ljudje kakšni ljudski prijatelji so liberalci, upirajo se prepotrebni razdelitvi gozda, proč z liberalci od gozdne uprave, nas volite, mi vam bomo izposlovali takojšno delitev. Gozdni upravičenci so verjeli vablji-vim besedam Perhaveca, postavili so njega na čelo gozdnega odseka, šli so za njim tudi pri občinskih volitvah in sploh ob vsaki priliki čez duri in strn proti liberalcem, kateri so se na-posled morali ukloniti želji večine in privolili razdelitvi gozda na enake dele. — A čujte! Sedaj pa pride isti Perhavec, skliče pred nekaj dnevi gozdne upravičence k skupnemu po-svetovanju ter predlaga: naj bi se gozd ne razdeli! Navzoči sami Per-havčevi pristaši so proti temu seve-da hrupno protestirali in spoznali svojega pravega prijatelja, ki jih zna tako imenitno za nos voditi! Perhavec je želel priti do gozdne uprave, zato je raval svojčas proti liberalcem, ko je pa prišel do nje in že nekaj let z gozdom gospodaril, ne da bi dal o svojem poslovanju kake račune, bi pa razdelitev rad prepre-čil, — zakaj, mora on vedeti, mi ne moremo!?

Vipavci, vi pa pri predstojajo-kih volitvah kar brezpogojno njega in njegove pristaše poslušajte, in volite onega, ki vam ga on priporoča, po-tem se bodele še bolje prepričali, ka-ki prijatelji so to vaši in kako znajo gospodariti z vašim denarjem in imetjem!

V St. Vidu nad Vipavo se zida pod nadzorstvom župana Uršiča ve-likanska mlekarja za proračunanih 50.000 K. G. Uršiču je bila obljub-ljena precej visoka dež. in državna podpora za to mlekarjo. — A kakor se sliši, te podpore ne bo, češ, da v Svici, kjer je mlekarstvo, ozir. živi-noreja veliko bolj razvita nego na Vipavskem, zadostuje za dnevni pro-met mleka do 40 hl — mlekarja za 12 do 14.000; čemu naj bo v St. Vidu mlekarja za dnevnih 7—8 hl mleka kar za 50.000 K.

St. Vidci, vprašajte g. Uršiča, če ni dobil pred kratkim nekega pis-ma iz Ljubljane, v katerem se mu nasvetuje, zidanje mlekarne takoj ustaviti? In ker se pa kljub temu še dalje zida, dovolite si vprašati vašeg-a župana s čigavim denarjem se se-daj stavba nadaljuje?!

Sliši se precej nevolje radi Ur-šičevega absolutizma in njegovi last-ni pristaši se že oglašajo s trditvijo, da ta jim več županil ne bo! — St. Vidci svetujemo vam, da preidete od besed do dejanj ter že pri prihodu-njih državnozborskih volitvah poka-žete, da ste siti klerikalnega absolu-tizma.

Goče so postale od županovanja organista Riharda Ferjančiča naj-umazanejša občina cele Kranjske! Pot skozi vas je v takem stanju, da se je nevarno po nji voziti; blata je po vasi na vagoni!

Pred dobrim letom zgradil je znani podjetnik Lončarič iz Ljubljane na Gočah vodovod, ki daje vodo le ob deževju. — Reservoir se je be-toniral, po zatrdilu ljudi s sovda-nom (laporjem) za to se je moral že parkrat popravljati, ker ni držal vo-de. Seveda je županstvo Ferjančič-Habe pri kolavdaciji vse odobrilo!! Istočasno napravila se je po vasi ka-nalizacija od cementnih cevi tako vzorno, da se steka zunaj istih vsa gnojnice v bišči občinski vodnjak, ki bi imel služiti v slučaju suše kot poseben reservoir in se je kot tak lanksko poletje tudi uporabljal, ko se je vodovod odpovedal svojemu name-nu. — Slavno c. kr. deželno vladó opozarjamo na to zanemarljeno obči-no, in prosimo, da iz zdravstvenih ozirov kaj ukrene, drugače se je ba-ti, da v vročih poletnih dneh ne iz-bruhne tam kaka kužna bolezen! — Gočani so sicer do grla siti tega klerikalnega gospodarstva, a ker najbr-že mislijo, da je tudi tako malomar-no gospodarstvo pri občini v čast božjo in za povzdigo sv. vere, bodo tudi v prihodnje volili te vzor mož-e v občinski odbor in seveda tudi na-njih komando klerikalnega kandida-ta v državni zbor! — Mi bi jim sicer to odsvetovali, a store naj kar jim ljubo.

Na Colu so za bivšega župana I. Preglja, ko je bil izvoljen, menda razpostavili v zahvalo srečnega izi-da volitve, sv. Rešnjé telo! Mož je bil tak vzor-gospodar, da sedaj še žup-nik Jane joče, a ne za njim, ampak za svetlimi kroncami, ker ne ve, če jih bo nazaj dobil. — Colčane je ta možakar, sicer izučil, da so obrnili hrbet klerikalnim poštenjakom, tako da bi že pri zadnjih občinskih volit-vah kmalu zmagala napredna lista, da ni vrhpoljski župan privlekel k volitvi na Col okrog 80 svojih bae-kov.

V Budanjah skrbje za pomnoži-tev naraščaja V. L. S. zakonski pari, a istotako Marijine device tu je mo-rala in klerikalna pšenica v najlep-šem cvetju. — V Budanjah je tudi sedež načelnika cestnega odbora, ne-kega sicer zelo ponosnega »Sloven-ec«, ki tako neumorno komisijonira v družbi svojih tovarišev, da bi za-slужil javno pohvalo, ako bi si vseh potov ti slavni možje ne zaračunili, a žal, se je bati, da bodo potnine v računih gotovo dvakrat tolike, kakor so bile prej, dokler je bil cestni od-bor v naprednih rokah! Klerikalcu je pač vedno najglavnejša stvar — izkoriščanje!!

Kromarjeva zvezda se po ust-nem izročilu v Sturjah nagiba k za-tonu. Temu bi skoro verjeli, ako po-mislimo na razgnan Zitnikov in Per-havčev shod preteklo jesen.

Na Planini so se že deloma otre-sli klerikalnega vpliva. Na Ustji pa isti sploh še ni prišel do veljave.

Na Erzeltu je moralo glavarstvo klerikalnemu županu odvzeti vsled malomarnosti županske posle ter jih poveriti naprednjaku.

Na Vrabčah se je za časa kuge na gobcu in parkljih klerikalni žu-pan tako vrlo obnašal, da mu je gla-varstvo, v znak neveljnjih zaslug, naklonilo častno priznanje, v zname-nju denarne globe.

Med napredne Ložane skušalo se je že od več strani in na različne na-čine zasejati klerikalno seme, a zdi se da Lože niso za klerikalizem ugodna tla. — Ložani ne zabite, da so delali klerikalni možje z vso silo na to, da se vaša sola, katero ste si z občudovanja vredno požrtvoval-nostjo sezidali in priborili, zopet za-pre ter vaši otroci zopet vsolajo na Goče! — Pokažite pri predstojajo-kih državnozborskih volitvah kot en mož, da odklanjate kandidature iz vrst največjih nasprotnikov vaših koristi in oddajte svoje glasove na-prednemu kandidatu!

Podraga je še vedno v napred-nih rokah. Želeti je le, da se že z ozi-rom na nekdanji občeznani boj za svoje koristi še dalje obdrži na po-vršju, kar tam nikakor ne bode tež-ko. Treba je le, da se žrtvuje nekaj mož za občo korist, ter odločno na-stopa proti hinavskemu klerika-lizmu.

Na Slapu in v Podkrajju se vra-čajo vsled miroljubnosti tamošnjih gg. župnikov, ugodnejše razmere. Prej, vsled fanatičnega hujskanja od strani župnika, sosed ni pogledal sosedu, sin je črtil očeta, oče je so-vražil sina itd., a sedaj so si že naj-hujši politični nasprotniki najboljši

prijatelji! — Vera radi tega v ome-njenih občinah čisto nič ne peša!

Vipavci! V predstojajočem napi-salismovam razmere posameznih ob-čin v premišljevanje. — Pred durmi so vam državnozborske volitve! Zbi-rati vam bo zopet poslanca, kateri vas bo zastopal na najvišjem zakonodajnem mestu. Ali boste morda zo-pet volili onega, ki vas že leta in le-ta, za časa vsakih volitev, obsiplje s polnimi jerbasi obljub, ki vam zida ob vsakih volitvah železnico, reguli-ra Vipavo in pritoke, ki vam pa do danes ni še ene teh obljub izpolnil in jih tudi ne bo. — Za to pa Vipav-ci! preč s takimi ljudmi, ki za vas ničesar ne storijo, ampak le sebi pol-nijo svoje nenasične žepe, preč s ko-mando onih, ki imajo vero le na je-ziku, v srečo pa le poželjenje po nad-vladi nad ubogim ljudstvom; preč z onimi, ki po cerkvah oznanjajo me-sto evangelija, politiko in ponujajo razne časopise in brošure; preč z onimi, ki vaše sinove in hčere vabijo v svoja razna društva, kjer jih hujskajo, če treba na poboj svojega bližnjega! — Pokažite dne 13. junija, da ste samostojni ljudje, ki ne odo-brujete več vsega, kar vam doseda-nji voditelji počenjajo in oddajate vsi, ki ne odobrujete klerikalnega gospo-darstva svoj glas narodno-napredne-mu kandidatu g. Fran Novaku, dež. poslancu v Ljubljani.

Volilci

11. volilnega okraja Ormož, Sevnica, Laško, Brežice, Ljutomer, Slovenska Bistrica, Slovenji Gradec, Soštanj, Marenberg, Muta, Vuzenica, Gornja Vižinga, Gortina, Sobota, Rogatec, Slatina, Studenci, Sv. Lovrenc nad Mariborom, Celje, Vojnik, Konjice, Vitanje.

Dolžnost Vas kliče, da stopite na volišče.

Vsi zavedni Slovenci brez raz-ločka političnega prepričanja smo se zedinili, da naj bodi kandidat za dr-žavnozborski mandat v imenovani skupini gospod

IVAN REBEK, hišni posestnik in ključavničar v Celju.

On je mož dela, ki se hoče pote-govati za vse stanove brez izjeme — mož pravice, ki bode zahteval, da ne bodo imeli vsi državljani samo ena-kih dolžnosti, marveč posebno tudi v političnem in narodnem oziru enake pravice — mož značaja, ki se niko-mur ne klanja in se vedno le ravna po svoji vesti.

Ako složno nastopimo, mogoče je, da se napravi enkrat za vselej konec našim neznosnim razmeram, da nam ne bodo v vseh uradih, na vseh solah, sploh v vsem javnem živ-ljenju gospodovali narodni odpad-niki, ki nimajo nikakoršne ljubezni za naš narod. Vlada spozna naj našo moč, naj se prepriča, da živimo in da naše število od dne do dne rase, šte-vilo nasprotnikov pa ravno tako pada.

Na dan volitve naj ne ostane ni-kdo doma!

Vsi oddajmo svoj glas gospodu Ivanu Rebeku!

Volilni odbor združenih Slovencev.

Politična kronika.

Državni zbor naj bi zasedal le kratek čas, to željo izraža »Christ-lichsoziale Korrespondenz«. Obenem pa pozivlja vladó, naj oktroira pri-merni poslovnik.

V ogrsko - hrvaškem državnem zboru je govoril posl. Juriga o narodnostnem vprašanju. Najmanj kar se more zahtevati od kulturne države, je, da se otrok vsaj enkrat eno uči v svojem materinskem jeziku. Grozeč izjavi, da se tak barbarizem ne sme trpeti. — Predsednik ga je vprašal, komu grozi. — Juriga mu je odgovoril, da je le splošno go-voril in da pri tem ni mislil na mad-zarski narod. — Posl. Sümegi je zaklical Jurigi: »Vi ste izdajalec domovine«, vsled česar ga je pred-sednik poklical k redu.

Italijanska državna zbornica bo menda razpuščena. Pojavil se je nam-reč velik odpor proti zavarovalnemu monopolu. Vsled tega grozi »Tribu-na«, najbrže poluradno, da bo zbor-nica razpuščena.

O albanski vstaji poročajo, da bo turška vlada poslala v Albanijo še nadaljne štiri bataljone in dve bojni ladji. — Kakor se govori, je začel londonski balkanski komite energi-čno akcijo, da se albansko vprašanje mirnim potom reši. — Iz Mitrovice je došlo poročilo, da je v Djakovlju izbruhnila vstaja. V okolici divja med vojaštvom in Albancem ljut boj.

Belgijski kralj je sprejel demisi-jo kabineta Schollaert. Klerikalci so

silno jezo na kralja Alberta, ki je iz-silil demisijo ministrstva. »Dvajseto stoletje«, dosedanje glasilo odpuste-nega ministrstva, ljuto napada kra-lja. Odstop ministrstva Schollaert je začetek konca klerikalnega gospo-darstva v Belgiji. Med naprednjaki vladá velikansko veselje.

Na daljnem Vzhodu prihajajo vedno resnejša poročila. Petrograško časopisje poroča, da je ministrski svet sklenil, podati Kitajski ultima-tum.

Vodja mehikanskih vstašev, Ma-d-e-ro, je izdal na prebivalstvo edikt, v katerem izraža upanje, da bo me-hikanska revolucija povzročila, da se bo prebivalstvo Južne in Srednje Amerike začelo boriti za politično svobodo.

Shod volilcev v skladovnem okraju Kamnik-Brdo

sklicuje politično in gospodarstvo društvo „Zora“ v Kamniku

na dan 11. junija t. l. ob 11. uri do-poludne v dvorano „Društvenega Doma“ v Kamniku.

DNEVNI RED:

1. Nagovor in pozdrav predsednikov
2. Govor kandidata za državni zbor g. dr. Ivana Tavčarja.
3. Morebitni predlogi in nasveti.

Volilci, če vam je mar blagor domovine, vdeležite se shoda, kajti s tem izbrisate madež nazadnjaštva, ki se pripisuje našemu političnemu okraju.

Stajersko.

K volilnemu boju v mestnem vol. okraju Ptuj - Lipnica. Na ne-kem graškem shodu je izjavil znani vsenemški kandidat v Gradcu in Ma-riboru dr. F. Wannek, da v ptujsko-iplniškem mestnem volilnem okraju Vsenemci niso sklenili nobenega vo-lilnega dogovora s krščanskimi soci-jalci, kateri kandidirajo dunajskega odvetnika dr. Mataja, zvestega Gess-mannovega opoda.Ta izjava kaže,da se bodo Malikovci in Rauterovci v slučaju ožjih volitev medsebojno pod-pirali.

Franjo Roblek v Gaberju. V sre-do zvečer se je vršil pri Plevčaku v Gaberju volilni shod, katerega so se udeležili volilci, posebno delavci, v jako obilnem številu. Bilo je do 150 volilcev navzočih. Za predsednika je bil izvoljen posojilnični ravnatelj g. Jos. Smertnik, kateri je z lepimi be-sedami pozdravil navzoče volilce, zlasti pa ljudskega kandidata Fr. Robleka.Ta je na to v dolgem, teme-ljitem govoru obrazložil svoje stali-šče k socialnemu zavarovanju in k naši carinski politiki. Omenil je, da socialisti pač zahtevajo odpravo obrambnih carin za agrarce, o odpravi industrijalnih carin pa molče. Na-ši ljudski zastopniki se nikakor ne smejo postaviti na enostransko sta-lišče, temveč morajo upoštevati inte-rese vseh volilcev. Ako se zavzema za pametno carinsko politiko v obrambo našega kmetijstva, še nika-kor noče reči, da bi bilo v interesu kmetov, ako imamo drago moko in drag kruh. Svoječasno smo imeli še dosti višje cene za žito ali kruh je bil cenejši ko danes. Draginje ne povzro-čajo samo carine, temveč tudi še dru-gi činitelji. Izvajanjem g. Robleka so volilci navdušeno pritrjevali. O zahtevah obrtnikov je govoril ured-nik Lešničar, socialistično stališče k carinski politiki je pa utemeljeval g. Vizjak. V debato so še posegli gg. Rode, dr. Koderman in Šušterič. V pozni uri je bil lepo vspeli shod za-ključen.

Drobne novice. V Gradcu ni več kolere. Ker je poteklo od zad-njega slučaja kolere v Gradcu (go-spa Lebinger, ki pa je že skoraj či-ato zdrava) več kot pet dni, je razgla-sil mestni urad, da v Gradcu ni več kolere. — Umrla je v Celju vdova po polkovnem zdravniku, gospa Lui-za Cipl, stara 77 let. — Iz Zaleca nam poročajo: Tu se je te dni klatila večja družba eiganov in kradla, kjer je le mogla. Ko so prijeli ciganko Rosenfeld zaradi tatvine pri posest-nici Prinšek, ji je grozila, češ, da se ji bo v 14 dnevih nekaj slabega zgo-dilo. Orožniki so slednjič bando pri-jeli in odgnali v Celje.

Koroško.

Konkurz osrednje blagajne kme-tijskih zdruag v Celovcu. Osrednja blagajna kmetijskih zdruag v Celov-cu je napovedala radi terjatve Zupa-nove v znesku 56.000 K večeraj popo-ldne konkurz.

Vlom v poštni urad v Ledenici. V noči od 2. na 3. junija okoli 3. po-noči so vdrlí skozi okna neznani tato-vi v poštni urad v Ledenicah. Ker vzame večje vsote denarja poštar redno v svoje stanovanje, so odnesli tatovi le manjši znesek. Poštne znam-ke so pustili ležati. Od tod so vdrlí nezadovoljni z malim plenom v zra-ven nahajajočo se trgovino, kjer pa so dobili tudi le 20 do 25 kron drobi-ža. Poleg tega so odnesli 4—5 kg si-ra, škatljike pisalnih peres, nekaj jajec in žemelj. Jajca so zunaj po-jedli, žemlje pa proč pometali. Na su-mu imajo nekaj delavcev, ki so prejš-nji večer v gostilni pri Pošti pili. Ta-tovi so šli peš proti Rožni dolini in se prej kot ne z brzovlakom odpelja-li proti Jesenicam.

Primorsko.

Stavka tramvajskih uslužben-cev v Gorici je končana in večeraj ob 9. dopoldne se je otvorila zopet red-na vožnja. Sprejeti so v službo vsi prejšnji uslužbeni. Glede njihovih zahtev se določi sklep pri prvi pri-hodni vodstveni seji.

Umrl je v Sežani večletni občin-ski tajnik gosp. Josip Rustija. Nov odvetnik v Trstu. Odvetnik dr. Ferdo Černe se preseli iz Ko-pra v Trst.

Prepir radi plakiranja na za-sebnih hišah. V sredo zvečer so pla-katirali socialisti okoli 10. zvečer socialistične lepake po ulici Caser-ma. Došli do hiše št. 6, ki je last Santo Angelija, jih je leta iz okna prvega nadstropja odpodil. Začel se je prepir, ki je privabil nebroj gle-dalcev na cesto, napolnil pa tudi vsa okna sosednjih hiš. Nastal je tak hrup in padale so psovke, primerne le Staremu mestu, celo iz nežnih ust boljših dam, da je morala rabuki na-praviti konec policija, ki je sociali-ste in gledalce razgnala.

Avtomobilsko zvezo med Sv. Lucijo in Bovecem sta uvedla že pred več meseci brata Franc in Izidor Ostan in sicer s tovrstnim avtomobi-lom. Vozil pa je še poleg blaga tudi ljudi in je prevozil včasih čez sto oseb na dan. Vožnja traja največ 2 uri. Sedaj pa so uvedli na tej progi tudi dva avtomobila za izključno osebni promet. V vsakem vozu je prostora za približno 20 oseb. Vozila bodeata tudi pošto.

Umetno plojenje postrvi. V So-či med Kobaridom in Tolminom snu-je Oskar Gaberšček v Tolminu umet-no gojenje rič. Glavne naprave bodo tik mosta čez Tolminko. Enako snu-je umetno gojenje postrvi v Koba-ridu tudi g. davkar Frandolič, ki je že lani spustil v Idrijo do 40.000 ma-lih postrvi.

Gastro - enteritis je bolezen, ki se imenuje radi simptomov, namreč griže in bruhanja, ki so lastni navad-ni azijski koleri tudi »naša kolera«. Ta bolezen je jako neprijetna, seveda tudi nalezljiva, nikakor pa ne tako nevarna, kot kolera. V Trstu je obo-lel za to boleznijo 22letni podajač Iv. Caffieri v ljudskem prenočišču Pon-dares. Odpeljali so ga iz previrnosti v bolnišnico.

„Glavna“ pred sodiščem.

(Izpred porotnega sodišča.)

(Nadaljevanje.)

Maks Lavrenčič — koder je to ime, je izguba in prerekanje, — trdi, da je njegov dolg prevzel Meg-lič. Če bo od njega dobili kaj, bo do-ločila pupularna tožba. Stric njego-vih otrok mu je namreč zapustil let-no rento 2400 K za vzgojo otrok.

Turk je eden izmed onih redkih dolžnikov, ki so svoj dolg plačali. Putriha toži konkurzni sklad za 71.789 K, on pa priznava le 29.000 K. Tudi pri drugih dolžnikih opažamo tako negotovost.

Mauer priznava tudi samo del zneska, za katerega ga toži konkurz-ni sklad. Toži ga za 159.000 K. Tu imamo največ gotovosti, da prodre-mo s celo vsoto.

Fran Domicelj in Alojzij Lavrenčič ne nudita veliko ga-rancij za izterljivost. Lavrenčič ima tudi rento 2400 K letno za vzgojo otrok.

Fachin in Fröhlich, — pri tch je vse izgubljeno. Je pač tu več menic na »Brüder Pollak«, toda te menice, dasiravno meničenapravo polnovejavne, so iz leta 1902 in 1903. Zakaj se niso izterjale, ne vem. Me-nični regres je zastarel.

Naloženo pa imam

v Kreditni banki 78.540 K, v Mestni hranilnici 88.600 K in še 497 K, sku-paj torej 168.637 K.

Reeskompt je znašal 200.000 K. Značilno je, da so manjši dolžniki izterljivi, med tem ko bomo morali pri večjih dolžnikih čakati.

Na vprašanje dr. Saboth yja odgovarja dr. Oblak, da mu je de-lala ravno ta okoliščina največ tež-koč, da Knific ni skoro nič infor-miran.

Dr. Novak: Ali ste zasledovali, kako nepošteno manipulacijo dr. Hudnika?

Dr. Oblak: Ne!

Dr. Ravnihar: Ali je imel Rogl kakšno službeno pogodbo?

Dr. Oblak: Jaz je nisem videl, vsaj spominjam se ne.

Dr. Ravnihar: Tedaj tudi ni mogel biti Rogl nikak ravnatelj Glavne.

Sodni dvor je nato sklenil in predsednik je naznanil, da se obdolženci Maček, Turk, Čad in Putrih lahko odstranijo. Obdolženci so zapustili dvorano in njih zastopnik dr. Triller je odšel, ko je poveril svoje zastopstvo dr. Frlanu.

Zasliševanje pri.

Kot prvi je bil zaslišan

inženir Miha Vošnjak,

načelnik »Zadružne Zveze« v Celju. V »Slovenskem Narodu« je bilo za beleženo, da je bila »Zadružna Zveza« v Celju ustanovljena leta 1898., toda to ne odgovarja resnici, on sam je ustanovil društvo »Zvezo slovenskih posojilnic« leta 1883. Od takrat je bil tudi načelnik. Iz tega društva se je razvila potem »Zadružna Zveza«. Prišla je potem revizijska postava leta 1903 in vlada je zahtevala, da se preustrojimo v »Zadružno Zvezo«, kar se je zgodilo oktobra 1903. Vedno sem bil načelnik in pozneje tudi predsednik do leta 1896 ko sem šel v Gorico. Od tedaj vodi prvi podpredsednik društvene posle.

Kreditni so morali biti znani. Privikar sem bil opozorjen na nekatere stvari iz »Slovenskega Naroda«. »Zadružna Zveza« je začela poslovati kot denarna centrala, registrirana z dne 12. decembra 1905. »Slovenski Narod« pa je poročal, da leta 1906. — Predsednik: »Ali vam je bilo znano, da je Jošt dal iz »Zadružne Zveze« »Glavni posojilnici« kredita 300.000 K.« — Vošnjak: »To mi ni znano, ker se ne spominjam, pač pa se je sklenilo, da mora »Glavna« svoj dolg odplačati, da zmanjša dolžno vsoto. Na podlagi naših pravil se je sestavil opravični red za denarni kredit. Blagajniški nadzornik je bil izprva dr. Kukovec. Ta je imel celo poslovanje z denarjem v rokah skupno s pisarniškim ravnateljem Joštom. Zadruham z neomejeno zavezo se je prvič dovolil kredit po 300 K, pozneje pa po 500 K za vsakega zadruženika in tega se je moral upravni odbor tudi držati. Ne vem, koliko zadruženikov je imela »Glavna«, zaradi tega tudi ne morem povedati, kolik je bil njen kredit. Da bi imela »Glavna« ta denar od »Zadružne Zveze« brez vsake varnosti, kakor je poročal »Slovenski Narod«, ni res in se mora prekriti, ker nam je dajal opravični red že sam varstvo.« — Jošt: »Ali je upravni svet sklepal o kreditih in ali ni naročil, da naj se nalaga denar, če ga je bilo dosti v blagajnah pri posojilnicah, ki dajo kolikor mogoče veliko obresti?« — Vošnjak: »Ne, ki več dajo, marveč, ki so bolj varne. Varnost je prišla v prvi vrsti v postev, potem smo šele vprašali, koliko nese in kako hitro je mogoče dobiti denar nazaj.« — Dr. Frlan: »Koliko je morala dati »Zadružna Zveza« »Glavni«? — Vošnjak: Noben zavod ni primoran dati; v opravičilu stoji le, koliko je vreden kredit kakšnega zavoda. Ali je imela »Glavna« leta 1906 pri nas kako posojilo, tega ne vem. — Dr. Ravnihar: Kaj sklepate iz tega, da je Jošt leta 1904 nekaterim ljudem v Ormožu svetoval, da naj hitro dvignejo svoj denar pri »Glavni«, in, da se je izrazil leta 1906 in 1907 raznim osebami, da denar pri »Glavni« ni varen. Pri sejah pa je poročal, da je denar pri »Glavni posojilnici« popolnoma varno naložen. — Vošnjak: Ravno pri sejah je bila njegova dolžnost, nas na to opozoriti. — Dr. Frlan: Kakšno mnenje ste imeli o »Glavni posojilnici« leta 1906 in 1907? — Vošnjak: Poznal sem samo letne račune, sicer pa o posojilnici nisem vedel ničesar. O Joštu sem mislil, da je popolnoma zanesljiv in sem mu zaupal, ker nisem imel nobenega povoda, da bi mu ne zaupal.

Kot druga priča je bil zaslišan dr. Josip Vrečko,

odvetnik v Celju, ki je bil prej v načelnstvu »Zadružne Zveze«. Na predsednikovo vprašanje, kaj je vedel o posojilih »Glavne«, odgovori, da mu ni nič posebnega znano. Pač mu je Jošt nekoč pred sejo naznanil, da je kredit »Glavne« za kakih 20.000 K prekoračil, naročilo se pa je potem, da mora »Glavna« to prekoračenje vrniti.

Prečita se nato pismo Žrjava dr. Kukovec, pri čemer pa se je izkazalo, da to pismo ni v prav nikak zvezi z »Glavno posojilnico«. Glede Joštovih provizij pravi, da je bil vedno mnenja, da dobiva Jošt provizije samo za prodajo blagajnih raznim posojilnicam. Za druge provizije ni nikdar ničesar vedel. — Dr. Frlan: Koliko je znašal kredit »Glavne«, ki je bil prekoračen za 20.000 K. — Dr. Vrečko o tem ne more dati pojas-

nila, ker nima sedaj na razpolago dnevnika. Pri seji se je potem sklenilo, da mora »Glavna« vrniti »Zadružni Zvezi« po 20.000 K, dokler ne pride do prvotnega posojila. Pri sejah se je vsak sklep sprti zabeležil. — Dr. pravdnik vpraša o glasu »Glavne«. — Dr. Vrečko: Ni slišal nič slabega.

Kot tretja priča je bil zaslišan

dr. Alojzij Brenčič

iz Celja, kot predsednik nadzorstva »Zadružne Zveze«. V bistvenem je izpovedal naslednje: Slutil je, da »Glavna« ne stoji posebno dobro in je v tem oziru vprašal Jošta. Opozoril ga je, naj skuša dobiti denar nazaj in dobilo se je res približno 20.000 kron. Še-le ko je bil polom »Glavne« očit, je izvedel, da terjatev »Zadružne Zveze« ne znaša samo 180.000 K, marveč celih 300.000 K. Terjatve so se vknjiževale na aktivni tekoči račun, pozneje pa se je prepračilo, da je dobila »Glavna« na drugo konto, namreč na vloge še 120.000 K. To pa je izvedel še-le po polomu in je bil zelo presenečen. Do 7. julija 1910 je opetovano kot načelnik revidiral »Zadružne« knjige. Vsi krediti »Glavne« so bili odobreni od nadzorstva in načelstva. Jošt mu je pravil vedno, da »Glavna« nima več dolga pri »Zadružni Zvezi« kakor 180.000 K. Slabo stanje »Glavne« pa je slutil že pred štirimi ali petimi leti. — Dr. pravdnik: Resnici na ljubo popravljam, da pri Joštom odhodu iz »Zadružne Zveze« ni znašal dolg »Glavne« 300.000 K, marveč 250.000 kron. 45.000 K je dobila »Glavna« še po njegovem odhodu. — Dr. Brenčič o tem ne ve dati pojasnila. Če bi bil vedel, da je bila »Glavna« že leta 1906 z 250.000 K pasivna, potem bi »Zadružna Zveza« gotovo ničesar več ne posodila. — Predsednik naznanja nato, da se pridružuje »Zadružna Zveza« v Celju kazenskemu postopanju. — Dr. Brenčič pove nato na dr. Oblakovo vprašanje, da sta leta 1907 dva revizorja Splošne centralne zveze na Dunaju revidirala »Zadružno Zvezo« in našla vse v najlepšem in vzornem redu. To poročilo ga je popolnoma umirilo. Izstop Jošta se je izvršil zgolj iz strankarskih ozirih. Sedaj je blagajnik Mirnik, ki ravnotako malo more razpolagati z denarjem brez blagajniškega nadzorstva.

Anton Mirnik,

član načelstva »Zadružne Zveze« v Celju izpove kot priča zaslišan, kako je bilo razmerje med zvezo in »Glavno posojilnico«.

Po njegovem naziranju je bila »Glavna« radi tega dvakrat vknjižena, da se ni vedelo, koliko ima pravzaprav »Glavna« kredita in da je lahko višji kredit izrabila. Jošta označi kot vestnega uradnika. Prizna dalje, da so se v sejah načelstva vedno predložili izvlečki glede kreditov posameznih članov. Po poslovniku je bil Jošt kot ravnatelj tudi brez seje upravičen dovoliti »Glavni« za vsakega zadruženika po 500 K kredita, seveda če je bil uverjen, da je denar varno naložen.

Ivan Rebek,

član načelstva »Zadružne Zveze« v Celju izpove v bistvu enako z g. Mirnikom, posebej pa še: Meseca aprila 1910 se je sklenilo, vsled poročila revizorja Stiblerja, odpovedati kredit »Glavni« in ga izterjati. Takrat je imela »Glavna« izrabljenega okoli 300.000 K. Znano mu je tudi, da je g. Jošt poročal, da je »Glavna« dvakrat po 100.000 K tudi že vrnila, oziroma da je samo še 150.000 K dolžna. G. Joštu da spričevalo vestnega uradnika. — Dr. Ravnihar pravdnik pojasnjuje, da je bilo to vračilo le fingirano in v resnici le prepis iz kredita v zalogo.

Miloš Stibler,

poslovodja »Zadružne Zveze« v Celju izpove najprej o reviziji, katero je izvršil pri »Glavni« dne 3. marca 1910. Z Joštom je bilo domnenjeno, da se najprej izvrši revizija v formalnih ozirih in ko je ta končana, da bo deta skupno revidirala tudi knjigovodstvo. V dveh dneh je to revizijo končal in nato brzojavil v Celje Joštu, naj pride. Ker ga ni bilo, je potem sam revidiral tudi knjige in o tem napravil poročilo, ki se glede pravilnega vodenja knjig glasi ugodno, ne pa tudi glede dovoljenega kredita posameznim osebami ali družbam. Vsled tega poročila je potem tudi upravni svet v seji dne 6. aprila 1910 sklenil, zahtevati od »Glavne«, da naj izterja od konzorcija Thal, Pavšlerja in Lavrenčič & Domicelja kredite, četudi je Rogl glede teh kreditov njemu zatrdil, da so varni. O tem, da so vračila bila le fingirana, mu prvotno ni bilo ničesar znanega. Po njegovem naziranju revizor za dosti svoji dolžnosti, ako opozori v svojem poročilu na nedostatke, ker se mora to poročilo prečitati v upravnem svetu in na občenem zboru in pač ti najboljše vede, komu in koliko se sme zaupati. Ko je Jošt že izstopil iz službe pri »Zvezi«, se vendarle niso izterjale terjatve pri »Glavni«. Gosp.

Stibler misli, da je vzrok temu to, ker je bil nov odbor izvoljen, kateri ni imel pravega vpogleda v poslovanje in ker je bila tedaj sploh »Zveza« brez pravega vodstva. — Knjigovodstvo je v prejšnjih časih izvrševal pri »Zvezi« g. Jošt osebno in z njim vred tudi g. Anton Kunej. On zato ni mogel opozoriti na pomanjkljivosti, ker ni vedel za knjižne prenose. O nevarnosti radi »Glavne« se je zaznalo šele decembra 1910, prej se je samo slutilo, da radi špekulacij ni preveč varna.

Dr. Anton Brumen,

odvetnik v Ptuj, je imel prej naloženih pri »Ljudski posojilnici« v Ljubljani na dveh hranilnih knjižicah 11.416 K 10 v. Ta znesek je 18. decembra 1910 dvignil v »Ljudski« in dal vložiti v »Glavno«. Ker pa je takoj nato prišel polom, je po njegovem mnenju pomenilo sprejem vloge goljufijo in je za to zadevo naznanil sodišču. Likvidacijski odbor mu je pozneje pisal, ko je vlogo zahteval nazaj, da tu ni bila nikak mala fides in je ravno vsled tega ovadbo vložil, ker je bil še vedno prepričan, da bi se pri položaju, kakoršen je bil v posojilnici, njegova vloga ne smela sprejeti. — Tako nekako se glasi njegova ovadba, katero predsednik prečita. Ustmeno k temu še doda, da je on bil prepričan, da je »Glavna« varna. Vsaj so jo še v Celju smatrali za varno. Nasprotno je slišal tedaj, da »Ljudska« ni varna in je le radi tega dvignil denar. (Smeh v auditoriju). Obrestna mera se mu ni zdela prav nič visoka, ker je v inseratu čital 4¹/₂% obrestovanje. Tako pa obrestuje mnogo posojilnic.

Rihard Mally,

načelnik posojilnice v Trzinu, izpove, da je dobila ta posojilnica koncem l. 1907 pismo od »Glavne«, v katerem jo ta vabi, da naj nalaga pri njej denar, ker ga obrestuje po 5¹/₂%. Dotično pismo se tudi prečita. Ker je bilanca izkazovala pri »Glavni« lep dobiček, je tržiska posojilnica res začela vlagati pri »Glavni« in je koncem l. 1910 imela še tam 6217 K 75 vin. — Dr. Frlan: Ali ste vi katerikoli bili skupaj s Joštom in ali vam je ta priporočal nalaganje v »Glavno«? — Mally: On je prejšnje čase tudi našo posojilnico revidiral, toda priporočal tega nalaganja ni nikdar.

Jože Šter,

načelnik zadruge »Lastni dom« v Trzinu, izpove, da so se obrnili na »Glavno« z vprašanjem, s kolikimi odstotki bi jim obrestovala njih vloge in da so dobili odgovor, da z ozirom na narodni namen, s 5¹/₂%. — Predsednik prečita to pismo in konstatira nadalje, da je bilo stanje te vloge s 31. decembrom 1910 4275 kron 55 v. — Dr. Novak: Ali niste pri tem, ker ste vložili v »Glavno«, računali tudi na neomejeno zavezo? — Šter: Da!

Nadučitelj Pehani,

načelnik posojilnice v Trebnjem, izpove, da je septembra 1907 dobila tamonja posojilnica enako pismo od »Glavne«, kakor posojilnica v Trzinu in da so vsled tega, ker so bili po bilanci o varnosti prepričani, v seji načelnštva sklenili, vlagati v »Glavno« 20—40.000 K. Stanje njihovih vlog s 31. decembrom 1910 je 41.547 K 03 v. — Jošt načelnstvu vlaganja ni priporočal, če tudi je revidiral do l. 1905 trebanjsko posojilnico. O nevarnosti pri »Glavni« so zvedeli šele novembra meseca 1910 in so zato takoj zahtevali izplačilo; odgovorilo pa se jim je, da si »Glavna« pridržuje štirimesečno odpoved. — Dr. Novak: Ali ste vedeli, da je bila »Glavna« zadruha z neomejeno zavezo. — Pehani: Da. — Dr. Novak: Ali mislite, da je ta denar, ki ga imate vloženo, res ven vržen, kakor pravi to državni pravdnik. — Dr. Neuperger: Ali boste morda vi plačali vloge, gospod doktor? — Dr. Novak: Ne! Jaz le hočem konstatirati, da vlagatelj radi neomejene zaveze ničesar ne izgube. — Predsednik: Ne pripustim nobenega nadaljnjega razgovora o tej stvari.

Franc Kerin,

tajnik posojilnice v Krškem, izpove: Ko sem jaz nastopil službo v Krškem, je bil denar pri »Glavni« že naložen. Ko smo izvedeli, da »Glavna« slabo stoji, smo pisali 29. septembra pismo, da naj nam denar izplačajo. Dobili smo pa odgovor, da moramo čakati na trimesečno odpoved. — Dr. Frlan: Ali je Jošt kaj priporočal nalaganje. — Kerin: Tega ne vem. — Predsednik: Ne vem, kaj hoče gospod dr. Frlan s svojimi vednimi vprašanji. Kjer je Jošt kaj priporočal, bom že sam vprašal. — Nato se prečita izjava Ivana Lapajneteta iz Krškega, ki soglaša z izpovedjo Franceta Kerina.

Martin Zadnik,

načelnik posojilnice v Trnovem, izpove, da je ta posojilnica ravnotako dobila pismo od »Glavne«, v katerem pravi, da je vsled visoke obrestne mere pripravljena dobro obrestovati

njihove vloge, zato jo vabi, ker ve, da imajo dovolj prebitka, naj se te ugodne prilike poslužijo. Posojilnica se je temu vabilu odzvala in je prvotno vložila 5000 K, to vlogo pa pozneje zvišala na 10.000 K. Ko smo zvedeli o slahem stanju, smo takoj pisali sredi decembra 1910 »Glavni«, da naj našo vlogo naloži pri »Ljubljanski kreditni banki«, kar se pa ni zgodilo. Jošt je sicer v prejšnjih časih, ko je bila posojilnica še včlanjena pri »Celjski zvezi« revidiral posojilnico, toda nalaganja v »Glavno« ni nikdar priporočal.

Avugust Nadilo,

tajnik posojilnice v Škofji Loki, izpove, da je imela ta posojilnica pri »Glavni« 70—100.000 K vlog, katere so se ji obrestovale po 4¹/₄ do 5¹/₂%. Posojilnica je svoje vloge pravočasno dvignila in ni nič oškodovana. Jošt je svoj čas revidiral tudi to posojilnico in pri neki priliki nam je celo povedal, da v »Glavno« ni preveč varno nalagati, ker ta preveč špekulira s posestvi. Pozneje je bila posojilnica tudi od »Zveze slovenskih zadrug« pozvana, da koj dvigne svoj denar pri »Glavni«, kar je tudi storila in ga vložila pri »Zvezi«. — Predsednik prečita pri tej priliki neko Joštovo pismo, ki se je našlo pri hišni preiskavi dr. Hudnika. V tem pismu pravi Jošt, da je posojilnici v Škofji Loki priporočal vlaganje pri »Glavni«.

Alojzij Žerjav,

posestnik iz Rateč na Gorenjskem, ki je s posebno vlogo, katero smo že prvi dan navedli, naznanil sodišču, da je dvignil iz »Posojilnice v Vačah« denar in ga potem naložil v »Glavno«. Njegove ustmene navedbe se popolnoma strinjajo z zagovorom Rogla. — Dr. Novak: Da boste vedeli, da ta denar ni izgubljen, samo čakati boste morali še nanj. — Dr. Neuperger se hudeje zaradi te opazke. — Predsednik pravi, da je že zadosti te vrste vprašanj. — Dr. Novak: Jaz moram na to opozoriti, z ozirom na besede državnega pravdnika. Vloge bodo do zadnjega vinarja izplačane in posamezni denarni zavodi ne bodo nič oškodovani. Trditve drž. pravdnika lahko škoduje vsem prizadetim denarnim zavodom. — Predsednik ob l. uri prekine zasliševanje prič do 4. popoldne.

Včerajšnja popoldanska razprava se je začela z opravičbo državnega pravdnika.

Državni pravdnik: V današnji dopoldanski razpravi sva prišla nekako v navzkrižje z zagovornikom g. dr. Novakom, pri zasliševanju priče Mallyja. Odločno se zavaram proti temu, da bi bil hotel jaz škodovati ugledu kake posojilnice. Tudi nisem mislil, da bodo posojilnice svoj denar izgubile. Pač pa sem stal na stališču, da je denar v vodo vržen, ki je šel za Thal. Razume se pa, da bodo prišle posojilnice do plačila. Trpeli pa bodo zadruženiki. Zato bi tudi vsakemu resno odsvetoval dvigati denar iz posojilnic, resno svetoval, da nobeden ne dvigne niti krajeerja, ker bi bila potem škoda še veliko večja. Izjavljam tedaj še enkrat, da bodo trpeli škodo samo zadruženiki, posojilnice pa nobene škode. — Dr. Novak: Dopoldan je napravil na mene nastop državnega pravdnika vtisk, da more škodovati ugledu posojilnic. Zadolvoljsem se z njegovo izjavo in s tem izostane za mene vsak nadaljni vzrok z njim debatirati.

Nadaljevalo se je potem zasliševanje prič.

Dr. Ivan Oražen

izpove, da se za književno poslovanje »Glavne«, v likvidacijskem odboru ni mogel veliko brigati, ker je bil njegov namen le najti pota, kako rešiti zaružnike najobčutnejše škode, pač pa je videl tudi sam, da v knjigah ne more biti vse v popolnem redu. Vedel je tudi o nekaterih neizterljivih terjativah in o stanju »Glavne« ni mogel dobiti pravega pojma, ker je dr. Hudnik na njegova vprašanja večinoma molčal. — Dr. Ravnihar pravdnik (cinčno): Kaj pravi, ali boste tudi vi prišli na vrsto pri odplačevanju za »Glavno«? — Dr. Oražen: Ne vem, — mogoče je! — Dr. Ravnihar pravdnik: Prijetno to ni, — seveda ne.

Mikuž Ivan

je imel decembra meseca vtisk, da pri »Glavni« ni vse v redu in dobro. Na sestanku zadruženikov v »Mestnem domu« je bilo potem izvoljenih 4 ali 5 zadruženikov, da preiščejo »Glavno«. Ti so potem tudi videli, da ni vse v redu. Tudi dnevnik ni bil v redu. Pozneje šele so se začele preiskave glede izterljivosti posameznih dolgov. Sumljivo se mi je zdelo posebno to, da so odpadli zvesti zadruženiki. — Dr. Ravnihar: Kateri zadruženiki? — Mikuž: Hočevar, Globočnik, Golob, Gorjup, brata Pollak. — Dr. Ravnihar: Ali pa veste tudi v kolikem času so izstopili? — Mikuž (zmaja z rameni). — Dr.

Ravnihar: To se je zgodilo tekom 10 let in to ni prav nič čudnega. — Glede razur v posojilničnih knjigah pravi Mikuž, da je opozoril na to Roglja, ta mu pa na to ni nič odgovoril, drugi dan pa je Rogl priznal, da ni prav storil.

Kontrolor Anton Trstenjak,

je že dolgo dober znanec in prijatelj Zalaznika in je že dolgo slutil, da pri »Glavni« ni vse v redu, zato je tudi svetoval Zalazniku, naj v seji nastopi in zahteva jasne račune. Nazadnje, ko je že spoznal, da stoji »Glavna« slabo, mu je svetoval naj izstopi. Bilanca se mu je zdela taka, da ni bilo mogoče, da bi bila pravilna in odgovarjala resnici, posebno, ker so izgube pri denarnih zavodih neizogibne, vendar pa bilanca teh izgub ni izkazovala ali vsaj nič jasneje o teh izgubah ni bilo v bilancah. Tudi dobiček se mi je zdel za tako zadružno naravnost neverjetno visok in vse to vsled tega, ker mi je položaj v naših zadrugah dobro znan ter vem, da se prelagajo tam bremena z rame na ramo. Tudi nastavljenje Lavrenčiča v Thal se mi je zdelo riskantno, ker Lavrenčič nima za to zmožnosti. — Predsednik: V preiskavi ste se izrazili o njem, da je bil muzikant na citre. — Trstenjak: To je bila splošna govorica. — Predsednik: Povedali ste tudi, da je neka ameriška stranka poslala knjižico »Glavne« in zahtevala transakcije. Knjižice pa Rogl ni hotel realizirati, češ, da stranka ne potrebuje denarja. — Trstenjak: Poslal sem nekoga uradnika z ono knjižico v »Glavno«. — Da je moral dr. Hudnik vedeti o položaju »Glavne«, je razvidno iz tega, da je skušal »Glavni« pomagati iz zadržev polne situacije. Iz tega pa je tudi razvidno, da je dr. Hudnik hotel s svojimi transakcijami koristiti »Glavni«, nikakor pa jo spraviti v nesrečo. — Dr. Ravnihar: Ali vam je pravil Zalaznik o Roglovi poverbi? — Trstenjak: Pravil mi je, natančno pa se ne spominjam več. — Dr. Ravnihar pravdnik: Ali je pravilno če daje kaka posojilnica 5¹/₂ do 6% obresti za denar, ki naj gre v pogubonosna podjetja? — Trstenjak: Ne. — Dr. Hudnik: Zavarujem se proti takim vprašanjem državnega pravdnika. Državni pravdnik pravi vedno, da sem jemal denar, da bi ga pošiljal v Thal. To ni resnično in bom o tem še ob sklepu govoril. — Na Rogljevo vprašanje potrди priča, da vobče uradniki ne morejo za posojilnice ničesar podpisati. — O dr. Hudniku je bil kontrolor Trstenjak prepričan, da ni nepošten človek.

Poglavje o zadrugah.

Zadružno gibanje je prešlo v zadnjih 15. letih na zelo nevarno polje. To ne velja samo za slovenske zadruge, to velja v še veliko večji meri za neslovenske zadruge. Ogromna denarna zadrega in najrazličnejši faktori delajo zadrugam življenje težavno. Tudi dr. Hudnik se je moral boriti z vsemi temi težavami in to tembolj, ker je konkurenca tako velikanška. Naravnost nečuvno visoke transakcije so okužile zadružno življenje. To je spoznala tudi naša država in iz teh nagibov, ker ve s kakimi težavami se bore zadruge, je prišla z velikanskimi vsotami, da reši zadruge pogina. Zadružno življenje je izgubilo svoj cilj — in rekel bi, svojo pamet. Zato lahko trdim, da je naše zadružništvo velik bolnik. Da je izgrešil dr. Hudnik svoj cilj, zaradi tega ne pada krivda na njega, marveč na onega velikega bolnika, na zadružništvo, in dr. Hudnik o v a nesreča je le nesrečen slučaj, ki bo našel še tu in tam v prihodnjih letih odmev, še rečem, da med nami, ker so naše zadruge postale oprezne ali pa imajo zaslonbo pri deželi, gotovo pa drugod. — Dr. Ravnihar pravdnik: Kaj pa pravite k temu, da je dr. Hudnik jemal brez dovoljenja upravnega sveta iz posojilnice denar. — Dr. Hudnik: To ni res! — Dr. Ravnihar pravdnik neka ugovarja, česar pa ni mogoče razumeti.

Prebere se nato protokol o izpovedi

Veršiča

ki je bil pri dr. Hudniku za pisarja, pozneje pa solicitor. Ve le o izgubah pri Fröhlichu, Traunu in Fachu, sicer pa nič bistvenega, ravno tako malo

Kamenšek in Grobelnik,

ki je izpovedal, da je imel dr. Hudnika za zelo poštenega človeka. V danjem času je skušal Hudnik dobiti na Dunaju celo posojilo 800.000 K, samo da pomaga »Glavni«. — Priča

Baja

je bolan. Zasliši se nato

Avugust Peruzzi,

ki pove, da je iskal Rogl za »Glavno« posojilo 40.000 K, ki pa ni bilo dovoljeno. Potem se je obrnil še na »Ljudsko posojilnico« in na »Kreditno banko«. Ravnatelj so se potem sešli in takrat so odkrili, da denarno stanje pri »Glavni« ni bilo ugodno. Sklenila

se je nato revizija. — Dr. Hudnik: Jaz sem bil s to revizijo zadovoljen? — Peruzzi: Da!

Oton Bayer,

ravnatelj »Kmetijske posojilnice« pravi, da ima »Kmetijska posojilnica« popolno pokritje za svoje terjatve, zaradi tega »Kmetijska posojilnica« tudi ni pridružil kazenskemu postopanju. Natančnejših podatkov Oton Bayer ne da.

Priča gospa

Ela Auer

govori zelo tiho, da je skoro ni moglo razumeti ter opisuje dogodke ob smrti svojega očeta. Pravi, da so bile ob smrti očeta dve ali tri blagajne v »Glavni«. Oče je vodil banko in obenem tudi »Glavno posojilnico«. Banko je imel že leto prej.

Le od začetka so imeli skupno blagajno, pozneje pa ločene. Očetova blagajna pa je bila zelo majhna, tako da niti svojih stvari ni mogel vseh spraviti v njo. Vsaj pri inventuri ste bile dve blagajni. Ko je oče umiral, so bile v oni sobi naslednje osebe: dr. Hudnik, Rogl, Kavšek in morda tudi še kdo drugi. Pri prihodu njene matere je bila ena blagajna odprta, pri odhodu pa že zaprta. Dr. Hudnik je vzel ključke te zasebne blagajne s seboj in jih vrnil šele drugi dan opoldan. — Drugi dan pa je Putrich izročil materi hranilnično knjižico »Glavne« s 6000 kronami in malenkostno vsoto gotovine, — kakih 200 gld. — Ko so delali inventuro, in je bila pri tem navzoča tudi ga. Aurova, se je izrazil notar Gogala, da manjka nekaj cekinov in knjižica o vrednostnih papirjih. Ga. Auer pripoveduje, da je bila kot mladoletna tako dobro zastopana, da ni nikomur prišla na misel pri blagajni knjižici njenega očeta napraviti saldo in si tako prepričati, koliko denarja naj bi bilo. To sem šele storila sama in se prepirala, da je znašel saldo ob smrti očeta okroglo 7000 gld., dr. Hudnik nam pa je izročil le nekaj čez 3200 gld., tako da je manjkalo okroglo 4000 gld. Isti dan pa je dr. Hudnik naložil v »Glavni« približno isti znesek z napisom: »iz poštne hranilnice«, ki pa ni prišel od tam. Jasno je, da je to isti denar, samo dr. Hudnik ni odobril kontanta mojega očeta. — Nagla smrt očeta je gotovo tudi preprečila, da bi bil mogel oče spraviti kako stvar v kraj. — Predsednik: Ali ni mogoče, da je vrednostne papirje zastavil? — Auer: O tem, da so listine izginile taktar, dr. Hudnik ni povedal niti moji materi, niti meni besede. Če bi bile izginile, bi bile okradene najprej me dve, ker so listine mnogo več vredne, kakor dano posojilo in bi se morale taktar reklamirati, da se amortizirajo. — Pozneje je prišel k materi dr. Hudnik in zahteval, da se podpiše na neko listino — moja mati pa tega ni storila in se je obrnila do dr. Susteršiča, ki je dr. Hudnika pozval, naj te stvari dokaže ali toži. — Drugi dan pa in tudi pozneje ni nobeden več zahteval podpisa moje matere. — Dr. Hudnik: Jaz nisem rekel ničesar drugega, kakor da sem prepričan, da bi bil pokojni lahko pojasnil zadevo in jo eventualno popravil. Neresnično pa je, da bi bilo več kas v prvi sobi. Dejstvo pa je, da ste bili vi vedno tudi svetovalka svojega očeta. Nadalje pa je tudi ras, da vložne knjižice niste realizirali pri nas, marveč jo dali pišeški hranilnici. — Ga. Auer: Hranilnica v Pišecah je sodnijsko zahtevala denar, ker je bil denar njen. — Glede poštenosti svojega očeta pa moram omeniti le to, da je moj oče sam sebe obremenil prav popolnoma pravilno za oni denar, ki ga mu dr. Hudnik »iz poštne hranilnice« očita. O Predovičevih menicah in o knjižici Mestne hranilnice dr. Hudnik od svojega sedanjega zagovornika ni črnil besede. Ker smo poravnale vse dolgove očeta da zadnjega vinarja, bi bile pač v prvi vrsti poravnale to, če bi se očetu kaj takega očitalo.

Roza Veršec,

katere izpoved se prečita, izpove bistveno enako, da je notar Gogala konstatiral, da primanjkuje v blagajni nekaj zlata, da je dr. Hudnik silil neko listino v podpis in ničesar več zahteval, ko se je obrnila do dr. Susteršiča, da so obljubovali pokojnemu Maksu Veršecu, da ga ne bodo nikdar zapustili, da ni pokojni nikdar omenil, da bi bil zastavil vrednostne papirje in da je pri inventuri dognal notar, da manjka iz zapuščine 10.000 kron.

Prečita se nato izpoved

Krapeža,

ki ne prinaša nič bistvenega, samo njegova opazovanja na večer smrti Veršeca, ko je šel mimo »Glavne posojilnice«.

Matej Hafner

je sodeloval pri inventuri in se spominja, da se Gogala ni mogel prečuti, da ni bilo niti navadnih trgovskih knjig in da tudi listine niso bile v redu,

Mirko Reicher,

revizor »Zveze slovenskih zadrug« se spominja, da mu je pač nekaj Jošt nekaj pravil o »Glavni«, kaj, — tega pa se ne spominja več. Mariborska posojilnica je svoje vloge pri »Glavni« popolnoma samostojno dvignila. Naložila je denar v »Glavni«, ker so cirkularji obetali dobiček, dvignila pa je denar, ker ga je sama potrebovala. Posebno višje obrestne mere so bile povod nalaganju. — Na vprašanje dr. Novaka, odgovori priča, da obrestna mera po 4 1/2% ni nič izrednega in da je prav navadno, da variira obrestna mera med 4% in 5%, mogoče pa je dogovor tudi za višjo obrestno mero. — Dr. Hudnik: Denarna kriza pred tremi in štirimi leti vam je brez dvoma znana. Ta kriza je prišla iz Amerike k nam in največje banke, kakor »Angleška banka«, nemška »Reichsbank« in »Avstro - ogrska banka« so bile prizadete. To pa se je čutilo tudi pri nas. Sam sem se čutil temu vplivu, kateremu je tudi »Eskomptbank« sledila ter zvišala obrestno mero od 5% na 5 1/2%. Zavarujem se pa proti temu, kar je mogoče le stilistična napaka v obtožnici, da sem hotel zapeljati svoje vložnike s tem, da je bilo na pismu označeno, da imam račun pri »Avstro - ogrski banki«, v zmoti, da sem jaz, oziroma posojilnica posojala »Avstro - ogrski banki« denar. Čita se nato izpoved

Rapoca,

načelnika mariborske posojilnice.

Nadalje je bil zaslišan

dr. Anton Švigelj,

ki je bil svoj čas zastopal več pravd, tako v pravdi Meglič in v pravdi Lavrenčič in Domicelj, in sicer proti Megliču zavarovalno izvršilo na premicnine. — Prej mu o stanju »Glavne« ni bilo nič znano, pri Megličevi pravdi pa je dobil nekaj vpogleda in varnost posojilnice se mu je zazdelo sumljiva. Videl je namreč, da so se te terjatve enostavno prepisovale. — Decembra meseca me je poklical dr. Janko Hočvarju, ki je ravnotako žrtev, tudi sporčil. — Taktar, ko je likvidacijski odbor vršil pripravljalna dela, — to se mi zdi v ilustracijo dogodkov potrebno povedati, — sem bil pri gospe dr. Hudnikovi, da jo primoram, da morda dobi pri svojih premožnih sorodnikih večjo vsoto. — Ona je mislila, da je treba pokriti le neki majhen primanjkljaj in ko je izvedela, za kako visoke vsote gre, je prebledela. Več nisem mogel storiti. — Iz vsega njenega vedenja pa sem sklepal, da ona o stanju »Glavne« niti pojma ni imela, konkludentno s tem pa je, da niti dr. Hudnik sam ni poznal popolnoma položaja, ker bi se vendar sicer ne mogel več let napram svoji ženi vesti tako, da bi ona ne zaslužila ničesar.

Fran Šerko,

predsednik posojilnice v Cerknici izpove, da z Joštom ni govoril drugače, kakor kot revizorjem in da mu je tedaj rekel Jošt, da ni pametno imeti mnogo denarja pri eni posojilnici naloženega. — Posojilnica je imela leta 1899 prvo vlogo 7000 K; leta 1906 največjo vlogo 176.000 K; leta 1909 vlogo 17.000 K, ki pa so se tudi dvignile.

Prečita se nato izpoved ravnatelja

Kravanje

v Cerknici, ki ne obsega ničesar bistvenega.

August Kunc,

načelnik posojilnice v Črnomlju izpove, da je imela posojilnica pri »Glavni« le malo vlog, največ je bilo 13.999 K 40 vin. Vlagali so pa, ker so bile bilance »Glavne« zelo ugodne in ker je preostajalo posojilnici v Črnomlju denarja ter so bile obresti zelo dobre. Vlagati so začeli leta 1906. Jošt je pred kakimi petimi leti odsvetoval od tega vlaganja, češ, da je denar preveč raztresen. — Jošt: Skušal sem taktar pridobivati denarne zavode za našo »Zvezo«.

Janko Toman,

načelnik posojilnice v Moravčah izpove, da je imela posojilnica v Moravčah naloženih: leta 1904 — 50.000 kron; leta 1905 — 34.000 K; leta 1906 — 66.000 K; leta 1907 — 13.000 kron; leta 1908 — 4450 K. Sedaj nima posojilnica v Moravčah ničesar več naloženega pri »Glavni posojilnici«.

Franč Baš,

odbornik posojilnice v Gotovljah izpove kot priča zaslišan, da je tamonja posojilnica začela vlagati leta 1906 pri »Glavni« večje in manjše zneske in da končno stanje teh vlog znašalo z 31. decembrom 1910 nekaj nad 65.000 K. To so storili le radi tega, ker jim je Jošt, ki je njihov rojak, to priporočal. Njemu so to še bolj verjeli, ker je bil revizor in ravnatelj celjske »Združne Zveze«. — Predsednik želi od priče pojasniti, kako si

tolmači Joštovo pismo na dr. Hudnika, v katerem pravi: »Prosim pa, da natančno izpolnite pogoje, ker imam same kmetje tam.« Priča ne more dati glade tega nikakoga pojasnila, češ, da je vse poše največ vodil načelnik, vendar pa je bilo to vlaganje pravilno po odobri sklenjeno. Vlagali so že prej pri trgovski posojilnici v Gorici, toda tam so svoje vloge dvignili, ker jim je Jošt zadrževal, da tam vloge niso preveč varne. — Jošt pripomi ni k temu, da pozneje ni imel nobenega vpogleda v to, kam in koliko so vlagali. Tudi pravi, da je to storil le v najboljšem namenu, ker, ako bi vedel, da Glavna slabo stoji, bi tega gotovo ne bil svojim rojakom — prijateljem priporočal. — Končno pomni priča, da so tudi pri Glavni vloge dvignili in da se jim prej redno izplačevalo, še-le leta 1910 ni bilo to redno in so morali zagroziti celo s tožbo, kar pa tudi ni nič pomagalo.

Anton Elender,

načelnik posojilnice v Mozirju, izpove, da so začeli vlagati pri Glavni vsled dopisa, ki ga je prejela posojilnica od Glavne in ki se glasi podobno, kakor drugim posojilnicam dopisana pisma. Vlagali so jako mnogo od leta 1907 naprej, pa tudi dvignili in so se jim prejšnja leta dvigi redno brez vsake odpovedi tudi nakazovali. Končno pa je le posojilnica še imela pri Glavni z 31. decembrom 1910 44.134 K 83 vin. — Predsednik: Ali vam je Jošt kaj v to prigovarjal? — Elender: Meni ne. Pač pa je Tribuč povedal tako, kakor je ta pred sodnijo izjavil. — Predsednik: Ali vas ni v to prevarala tudi velika obrestna mera? — Elender: Da, po 5 1/2% so nam obrestovali.

Predsednik prečita nato dotično pismo Glavne, v katerem jim ta obljubi 5 1/2% obrestovanja vlog proti trimesčni odpovedi. Nato prečita tudi pismo od 15. septembra 1910, v katerem Glavna pravi, da se mora radi nastalih runov poslužiti po pravilniku ji dovoljene šestmesečne odpovedi. V prvi polovici 1910 je namreč morala Glavna za 132.000 K več izplačati, kakor se je pri njej vložilo, to pa radi poloma na Koroskem, torej je umevno, da je sedaj momentano v zadregi.

Na dr. Sabothyjevo prošnjo konstatira predsednik, da je to pismo pisal g. Rogl.

Feliks Tribuč,

odbornik posojilnice v Mozirju, izpove v glavnem enako, kakor priča Elender, doda pa vsled izrecnega predsednikovega vprašanja še, da je z Joštom večkrat govoril in da mu je Jošt pri eni teh prilik rekel, da je denar v Glavni jako dobro naložen in da se ni treba ničesar bati. To je bilo začetkom leta 1907. Potem je še večkrat z njim govoril o tej stvari in mu je Jošt vedno zadrževal, da je denar varen.

Anton Brezovnik,

načelnik posojilnice na Vojniku, izpove, da je ta posojilnica vsled podobnega dopisa Glavne, kakor drugim zavodom, naložila due 17. junija 1910 pri Glavni 5000 K proti 5 1/4%. — Predsednik prečita dotično pismo, ki se strinja z navedbami priče.

Ker nihče ne stavi na pričo vprašanj, se zasliši nato

Karel Schwentner,

načelnik posojilnice na Vranskem, ki izpove, da so vsled podobnega pisma Glavne posojilnice začeli vpošiljati le-tej koncem leta 1906 svoje vloge.

Predsednik pri tej priliki prečita tudi dotično pismo, v kateri se jim obljubljuje 5% obrestovanje in sploh vse mogoče udobnosti. Tako so nakazali tedaj 10.000 K in potem zopet, pa tudi posamezne zneske dvigali, kakor so pač to potrebovali. Po revizorju Joštu je bila vranska posojilnica revidirana meseca maja 1908. Pri tej priliki je našel v knjigah tudi kente Glavne in je rekel, da lahko tu vlagamo, da je Glavna čisto varen zavod. — Jošt temu ugovarja in pravi, da se je imelo v mislih, da more posojilnica tudi kaj zaslužiti, ker je bila višja obrestna mera. — Na Roglovo vprašanje potrdi priča, da je Glavna do lanskega leta jim tudi vedno točno vse dvige izplačevala.

Ker priče nihče več ne vpraša, prečita predsednik zapisnik, ki se je napravil z Miho Jerovickim.

Nato se zasliši

Alojzij Podmenik,

načelnik posojilnice v Dolu na Štajerskem. Tudi ta posojilnica se je odzvala vabilu Glavne ter vlagala pri tej svoj denar; največ je bilo menda nekaj nad 30.000 K. Sedaj pa ima še dobiti nekaj nad 15.000 K z obrestmi vred. Pismo Glavne z dne 13. septembra 1907 prečita predsednik. — Priča izpove nadalje, da se dne 24. oktobra 1910 svoje vloge Glavni odpovedali, da pa jim je Glavna na to odpoved odgovorila, da se mora radi centralizacije denarja v posamezne zveze poslužiti v opravljeniku določenega šestmesečnega odpovednega roka. Dne 24. aprila 1911 dobi posojilnica

denar izplačan. — Na dr. Novakovo vprašanje, če so kaj vpoštevati nemojeno zavezo Glavne, odgovori priča, da ne.

Franč Piki,

posojilniški tajnik v Žalcu, izpove nato sledeče: Naša posojilnica je bila že delj časa z Glavno v zvezi, in sicer je imela pri njej več naloženega, zadnje čase še okroglo 50.000 K. Da so bili v tej zvezi, za to so odločevali sledeči razlogi: 1. ker je imela žalska posojilnica dosti mobilnega denarja na razpolago; 2. obrestna mera nam je ugajala, in 3. ker nam je revizor Jošt potrdil, da je varna in da se nam ni treba nič bati. — Predsednik: Kaj pa vam je rekel Jošt glede varnosti? — Piki: Rekel je: Tam je varno. Saj imam jaz sam tam denar naložen! Svojo izpovedbo nadaljuje: Potem smo pa izvedeli, da Glavna slabo stoji in smo zahtevali takojšnjo izplačilo naših vlog. Zato sta prišla tajnik Rogl in gosp. Turk k nam in sta nam ponudila menice Glavne, podpisane tudi od upravnih svetnikov. Mi smo te menice sprejeli in ko so v plačilo zapadle, smo jih protestirali, iztožili, vodili eksekucije in potem se vknjižili na posvetva posameznih upravnih svetnikov. — Dr. Neuperger: To ni natančna izpovedba. — V preiskavi ste drugače izpovedali. — Predsednik: Meni se pa zdi, da je prava. — Le nekdo drugi je menda drugače izpovedal. — Dr. Neuperger: Vi ste v preiskavi izpovedali, da par let niste bili nič v zvezi z Glavno, potem ko ste izvedeli, da ne stoji preveč dobro. — Vsled tega prične čitati predsednik zapisnik njegove izpovedbe pred preiskovalnim sodnikom, v kateri se navaja, da je prišel v tem času, ko je pretrgala žalska posojilnica zvezo z Glavno, revizor do njih, jih grajal, zakaj so zvezo pretrgali, ko vendar daje visoke obresti in je popolnoma varna, da ima on sam tam denar naložen ter da jo že zaraditga lahko priporoča, ker jo je sam revidiral. — Gosp. Piki nato pritrdi popolnoma navedbam zapisnika. — Jošt k temu navaja: Če sem prav razumel, se pravi v zapisniku, kakor da bi nalašč radi te zveze prišel v Žalec. Temu pa ni tako. Gosp. Piki se bo gotovo spominjal, da se je morda nekoliko podoben razgovor med nama vršil v uradnih prostorih Zveze. Žalska posojilnica je bila ena tistih naših članic, ki ni hotela naložiti pri naši Zvezi nobenega krajcarja, ker je mislila, da dobiva lahko drugod za svoje vloge boljše obresti. Faktum je, da so svoje vloge pri Glavni prekinili. Toda vzrok temu je iskati kje drugod. Leta 1907 je bila namreč žalska posojilnica sama v takih denarnih stiskah — to mi bo g. Piki priznal — da je morala porabiti vse svoje blagajniške preostanke. Tak položaj v letu 1907 mi potrdi lahko tudi posojilnica v Konjicah, pri kateri je tudi vse svoje vloge dvignila. To mi bodele tudi potrdili, da smo vam tedaj mi tudi pomagali iz zadreg s tem, da smo vam dali na razpolago denar za razmeroma nizke obresti. Ko ste pa bili iz vede, ste se nam pa izkazali hvaležne s tem, da ste svoje preostanke nalogali zopet tam, kjer ste se na dejali boljših obrestih. To sem pri tisti priliki grajal, ne pa to, kar trdi gospod Piki morda nehote, ker je prav lahko, da je preslišal, ker je bil v tretji sobi. Končno bi pa prosil gospoda Pikla, da naj mi pove, kdo je njih posojilnico zadnji revidiral in kdo predzadnji?

Gosp. Piki izjavi, da je zadnjo revizijo izvršil g. Štibler, predzadnjo pa g. Kunej. — Tomo Kopriva, načelnik posojilnice v Zagorju, čigar izpoved obsega v glavnem: Zveza med zagorsko in Glavno posojilnico je obstojala že prej, predno sem bil jaz član posojilnice. Taktar smo imeli nekaj malega naloženega, pozneje pa več, kakor nam je to priporočal revizor Jošt. — Leta 1905. smo imeli prvič pri njej 100.000 K vlog, namreč tistih, ki nam jih je dala Zveza. Kako je prišlo do tega, je natančno razvidno iz korespondence med nami, Glavno in Zvezo. Taktar je bil načelnik Mauer. Na to pojasni to zadevo tako, kakor je razvidna iz aktom priložene korespondence, katero predsednik pri tej priliki prečita. Vsebinska teh pisem je na kratko ta-le: Ravnatelj Združne zveze Jošt piše posojilnici v Zagorju naj dvigne pri njej do 200.000 K, vsaj pa 100.000 kron ter naj to vsoto potem takoj vlož pri Glavni proti višji obrestni meri. Tedanji načelnik Mauer piše g. Koprivcu, da mu je Jošt pisal, da je denar že pripravljen, zakaj ga torej ne dvignete in nakažete 100.000 K Glavni, ker se bo s tem nekaj zaslužilo. V Zagorju so imeli med tem sejo načelstva, toda to transakcijo so bili voljni izvesti le pod pogojem, če se Zveza obveže zahtevati ta denar šele taktar nazaj, ko jej ga izplača Glavna. Ta sklep so sporčili Zvezi v Celje pismeno. Na to pismo so dobili iz Celja odgovor, da se strinjajo z etavljenimi pogoji. Vsled tega se je tudi kmalu na to izvršila ta trans-

akcija. Predsednik prečita končno še dopis od 11. junija 1910, v katerem naznanja Jošt g. Koprivcu, da se mora vršiti v kratkem revizija zagorske posojilnice. V tem pismu sicer ne zahteva naravnost, vendar pa po ovinkih pove Jošt, da želi on izvršiti revizijo. Za revizijo je sedaj določil drug, še ne izkušen revizor. Ako torej žele, da revidira on, naj napravijo nemudoma primerno uradno vlogo. — To se je tudi zgodilo. Na izrečno vprašanje predsednika pove g. Kopriva, da je po njegovem mnenju g. Kunej boljše in natančnejše revidiral in da je g. Jošt vpriporil ta manever le radi tega, da prikrije dejanski položaj. Tako ima dobiti zagorska posojilnica od Glavne nad 266 tisoč kron. Na vprašanje dr. Hudnika izpove priča, da so prej tudi vedno dvigali pri Glavni denar, kadar so ga potrebovali in da so se v posameznih letih tudi velike vsote dvignile, izplačila so izostala še-le lanske leto. Na izrečno vprašanje zagovornika dr. Frlana izpove priča, da je v načelstvu posojilnice že 8 let in da je posojilnica prejšnja leta imela samo 7—8000 K vlog pri Glavni. Taktar je bil Mauer načelnik, on podnačelnik. Pri dotični seji pa Mauer ni bilo poleg, ker je bil menda v Graden. Na vprašanje predsednika izpove priča tudi še, da je izvedel v Ljubljani o tem, da je za neko posojilo posredoval g. Jošt in da se je jezil, ker mu dotični ni hotel izplačati provizije. O tej zadnji stvari je takoj nato zašlišan tudi priča Tomo, ki potrdi navedbe g. Koprive.

Predsednik na to prekine zasliševanje za 10 minut.

Dr. Anton Božič,

odvetnik v Celju, sedaj predsednik Združne zveze, izpove kot priča zaslišan: Združna zveza je imela pri Glavni precej denarja naloženega in sicer kakor se je šele pozneje izkazalo na dva računa, namreč kot tekoči račun in kot vloge. Da se prej ni prišlo na to, je v prvi vrsti vzrok to, da se je načelstvo in nadzorstvo zanimalo le za kredite, ne pa toliko za vloge, ki so bile po večini naložene pri bankah. Po njegovem mnenju se je ta knjižna manipulacija izvršila od strani g. Jošta menda radi tega, da prikrije pravi pregled. Spominja se tudi na poročilo o reviziji Štiblerja ter izpove soglasno s tem, Jošt hoče pri tej priliki dokazati, da je to knjižno transakcijo najbrže po pomoči izvršilo knjigovodstvo brez njegove vednosti. Zveza ima sedaj dobiti od Glavne okrog 301.000 K. Glede provizij, ki jih je dobival Jošt, so zvedeli šele l. 1910., ko se je to našlo vknjiženo pri Glavni. Radi tega je tudi Zveza napravila na državno pravdnitvo ovadbo, v kateri se med drugim navaja, da je Jošt par dni pred zadnjo revizijo prišel v Ljubljano in rekel v Glavni: Jutri pa ne pridem sam revidiral, ampak drug mlad revizor. Tega se vam ni treba nič bati. Poveste mu lahko vse, kar hočete, on vam bo vse verjel, on tako ne bo na nič prišel. Kot priča sta navedeni v tej vlogi gg. Rogl in Knific. Predsednik vpraša Rogla, kaj mu je o tem znanega. Ta ne ve ničesar. Pač pa g. Knific potrdi navedbe te vloge, četudi ne dobesedno. Jošt oporeka, a bi bil povedal to v tem smislu. Mogoče da je kot odbornik »Lovskega društva«, kjer je bil tudi Rogl, kdaj prišel v Ljubljano in da je pri tej priliki samo povedal, da pride nov revizor, tako pa gotovo ne. Za transakcijo glede zagorske posojilnice je Zveza zvedela šele o priliki, ko je prišla Glavna v likvidacijo. Dr. Božič izstavi na to Joštu spričevalo, da je bil več uradnik, da se o njegovem poslovanju kot revizor ni slišalo nič slabega in da so zaznali o previzijah najprej pri Bergerju in pozneje pri Glavni. Zato so mu tudi popolnoma zaupali. Na dr. Novakovo vprašanje, če ne dajejo posamezne posojilnice v slučajih, kadar so hočejo pomagati, po 5 do 6% in če je ta obrestna mera visoka, odgovori dr. Božič, da za posojilnice, ki se peča jo tudi z bananinimi posli, taka obrestna mera ni visoka in da se tudi druge posojilnice poslužujejo tega. O tem, da je g. Jošt dvakrat po 100.000 kron Glavni odpovedal, priči ni nič znanega. Jošt odgovarja na te navedbe tako, kakor se je že prvotno zagovarjal.

Ker priča

dr. Vekoslav Kukovec,

ni prišel, se prečita njegova izpoved pred preiskovalnim sodnikom. Njegove navedbe se strinjajo s pričevanjem dr. Božiča. Koncem l. 1909 se mu je namignilo, da dobiva Jošt provizije, toda Jošt se je znal tako dobro zagovarjati, da mu je upravni svet popolnoma verjel. Vendar pa je on začel delovati na to, da ni bil Jošt več voljen in da se je tudi storil sklep, da uradnik zveze ne more biti obenem tudi njen odbornik.

Štefan Pernat,

blagajnik posojilnice v Ormožu, izpove, da je tudi ta posojilnica imela svoj čas pri Glavni vloge, da pa jih

je dvignila, ker se je revizor Jošt l. 1904. ali 1906. izrazil, da tam denar ni varno naložen, ker se slabo gospodari.

V zvezi s to izpovedjo je pričevanje

Mihe Korošca,

kateremu se pa vabilo ni moglo dostaviti. Predsednik zato prečita njegovo izpoved pred preiskovalnim sodnikom. Korošec je izpovedal, da mu je Jošt rekel, da denar pri »Glavni« ni varen, ker si tam dajejo posamezniki zelo visoka posojila, tudi po en milijon. — Jošt pojasnjuje na to razmere v Ormožu in končno pristavi, da kaj takega pač ni mogel reči, ker to ni bilo res.

Karel Windischer,

tajnik posojilnice in hranilnice v Kranju izpove, da je ta zavod naložil novembra 1910 na ime Rajko Marenčič skupaj 20.000 K. To se je zgodilo radi posredovanja g. Pavšlerja. Posojilnica ni oškodovana, ker je za to vlogo prevzel Marenčič vso odgovornost. Ta denar se je izročil »Glavni« v dveh zneskih po 10.000 K, prvega je nesel Marenčič, drugega Pavšler v Ljubljano.

Iz nato prečitane izpovedi

Rajka Marenčič

je natančno razvidno vse postopanje pri tej stvari, o kateri pa podrobneje poročamo pri izpovedi Pavšlerja. **Politijski komisar Jancigaj** je zaslišal radi zadeve Vadnal, o kateri je poročal sodišču. Končno se je izkazalo, da je Vadnal policijo napadno informiral. — Predsednik prečita tozadevno policijsko poročilo.

Na dr. Novakovo vprašanje, kako je dr. Hudnik živel, če ne svojem stanju primerno, odgovori politični komisar, da kolikor je njemu znano, dr. Hudnik ni potratno živel.

Predsednik prekine ob 3/4. zvečer zasliševanje, katero se je danes jutraj ob 9. nadaljevalo.

Narodno politično in gospodarsko društvo

za kolodvorski in šentpeterski okraj

priređi

v soboto, 10. junija t. l. ob 8. zvečer

javen društveni

volilni shod

v gostilni gosp. Ivana Zupanciča, na

Ahacljevi cesti 15.

Na shodu se bo predstavil naš državnozbornski kandidat, gosp. dr. Vladimir Ravnihar, odvetnik v Ljubljani. Govoril bo tudi deželni odbornik gosp. dr. Ivan Tavčar.

Dnevne vesti.

+ „Narodna tiskarna“. Občni zbor delniškega društva „Narodna tiskarna“ se je vršil snoci v uredniških prostorih pod predsedstvom dr. Tavčarja. O društvenem delovanju v l. 1910. je poročal dr. Windischer. Občni zbor je sklenil, da se iz čistega dobička izplača delničarjem dividenda po 6 K od delnice in da se dovolijo naslednje podpore: Ljubljanski sokolski župi 100 K, Sokolski župi I. v Ljubljani 100 K, „Sloveniji“ na Dunaju 120 K, „Prosveti“ v Ljubljani 120 K, „Savi“ na Dunaju 120 K, „Adriji“ v Pragi 120 K, „Triglavu“ v Gradcu 120 K, „Savi“ v Ljubljani 120 K, „Radogoju“ v Ljubljani (ustanovna) 200 K, „Domovini“ v Ljubljani 200 K, družbi sv. Cirila in Metoda (ustanovna) 200 K, Slov. ženskemu društvu v Ljubljani 50 K, podpornemu skladu na dekliškem liceju 50 K in tiskarskemu dobrodelnemu društvu 50 K.

+ Škof proti župniku Vrhovniku. Po mestu se širi neverjetna vest, da je škof Anton Bonaventura pozval gospoda župnika Ivana Vrhovnika v Trnovem, naj tekem 14 dni prosi za vpokojenje. Tej vesti ne moremo verjeti, če se pa uresniči, potem je to dokaz, da je škof Jeglič izgubil zadnjo trdnjo razsodnosti in treznega prepovedarja in da se v vsem svojem dejanju in nehanju vodi zgolj od slepe politične in strankarske strasti, ne pa z ozirom na cerkev in vero. Ni namreč v deželi, in če bi se ga tudi iskalo z lučjo ob belem dnevu, bolj plemenitega, bolj idealnega in bolj vzglednega duhovnika kakor je gospod župnik Ivan Vrhovnik. Na njegovem življenju, na njegovem duhovniškem plašcu ni madeža, saj izpolnjuje svoje dolžnosti vzvišenega svojega stanu, kakor morda nihče v deželi, ne izvenzki škofa samega. Vzvišeni Kristusov nauk: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe«, mu je v vseh njegovih dejanjih najvišje načelo. Zato ne pozna nobene strasti, nobenega sovraštva, marveč objema vse svoje soljudi kot pravi božji namestnik z enako ljubeznijo. Prav za to tudi morda ni nikogar v Ljubljani, ki bi užival v svojih slojih in stanovih toliko iskrene ljubezni in spoštovanja, kakor gospod župnik Ivan

Vrhovnik. In takšnega vzor-moza, takšnega vzglednega duhovnika, ki je res pravi božji namestnik, je sedaj preganjati škof! In ni čudo, ako se sedaj vse vprašuje, ali je škof zblaznel, da uganja takšna neverjetna dejanja? In vse si je edino v tem, da je škof bolan, močno bolan na duhu — da se ga je lotila verska blaznost, ker sicer se njegova najnovejša dejanja ne dajo razumeti drugače. Ko smo že napisali to notico, smo dobili zanesljivo obvestilo, da je škof Bonaventura res poslal župniku Vrhovniku pismo, v katerem ga poziva, naj tekem 14 dni predloži prošnjo za vpokojenje, češ, da ne uživa več zaupanja med svojimi župljani. Prepričani smo, da bo ta vest izvala vihar ogorčenja in nevolje ne samo v Ljubljani, marveč po vsi Sloveniji, zakaj ime Vrhovnik je znano in spoštovano povsod, kjer se še slovensko misli in čuti.

+ Volilci, proč s stranko političnih sleparjev! Včeraj smo poročali, da je državno pravdnštvo dvignilo obtožbo proti Kregarju, Štefetu in gospe Štefetu zaradi nečestitih sleparstev in goljufij, ki so jih zagrešili pri zadnjih volitvah v trgovsko in obrtno zbornico, ko so falsificirali volilni kaster, ponarejali glasovnice tako, da so za klerikalce volili celo mrtveci. S temi goljufijami so si pridobili zastopstvo v trgovski zbornici ter tudi dosegli, da je bil ob koncu koncev izvoljen za podpredsednika v tej korporaciji isti Kregar, ki je bil glavni vsega sleparskega početja. In kakor so si klerikalci z goljufijo pridobili moč in veljavo v trgovski zbornici, prav tako so tudi v deželnem zboru prišli na krmljo samo s sleparijami in nečestitimi nasilstvi. In kako so se vtihotapili v mestni občinski svet Ljubljanski? Samo s pomočjo Nemcev in najgnusnejših denuncijacij, kar jih premore svet. Vsa klerikalna moč v deželi torej sloni na nemoralnih sredstvih — na goljufiji, na sleparstvih in nezastopanih nasilstvih, zato je čisto gotovo, da tako gospodstvo, ki stoji na tako slabih nogah, ne more biti trajno in da se mora v najkrajšem času zrušiti. In že danes lahko trdimo, da že potekajo ure klerikalne moči in slave. Že danes je v revolti vsa dežela proti klerikalni strahovladi in ne bo trajalo dolgo, ko bo nezadovoljstvo prebivalstva tako naraslo, da bo na mah pometlo po deželi s klerikalnimi strahovalci. Zato pošteni ljubljanski volilci nečesto imeti nobenih vezi s stranko političnih sleparjev in nasilnikov in ne bodo volili kandidata dr. Gregoriča, ki ga jim priporoča ta stranka, ker bi s tem sami sebe onečastili. Sicer pa je že sedaj gotovo, da bomo pri volitvah v trgovsko zbornico in jesen korenito pomedi s klerikalci in da bomo tako gotovo, kakor amen v očenašu, spravili klerikalno stranko v deželni zbornici ob moč in veljavo že pri prihodnjih deželnozbornskih volitvah, ki bodo čez dve leti.

+ „Če hočete, me volite, če me pa nečete, bom pa klobuk vzel, pa bom šel!“ ali ponesrečen klerikalni shod. Ljubljanski klerikalci so se oju-nali. Cesar niso storili ne pri občinskih volitvah, ne za deželnozbornske, to so storili včeraj: sklicali so na tihem brez objave v časopisju shod v gostilno k Ribču pri Dolenjskem mostu. Na ta shod je prišlo korporativno več uradnikov dež. odbora, tisti, ki so odkriti klerikalci in tisti, ki niso odkriti, zidarski mojster Ogrin je prignal vse svoje zidarje in vajence, katerih nobeden nima volilne pravice, ostali klerikalni „volilci“ so se pa rekrutirali iz osobja „Katoliške tiskarne“. Tudi trije gospodje dušni pastirji so morali biti zraven. Ko so volilci iz šentjakobskega okraja zvedeli za ta tajen shod, sklenili so se ga udeležiti. Klerikalcem udeležba od napredne strani ni bila nič kaj pri srcu, ker je bilo naprednjakov vedno več, tako da so ti že imeli večino. Ko je gosp. Čeč, vodja Kat. tiskarne, otvoril shod in dal takoj besedo dr. Peganu, zahtevali so naš, da se voli predsedstvo. Klerikalci so se pa bali za to mesto, pa niso pustili priti do te volitve. To je rodilo odpor. Čuli so se medklici o terorizmu, kar so pa klerikalci prenesli brez ugovora. Nastopil je dr. Pegan. Začel je govoriti o Arnoštu Chamu, ki da je pred štirimi leti hodil kot liberalci razbijat klerikalne shode, danes je pa nemški nacionalci. (Klic: Tudi dr. Pegan je bil Sokol!) Istotako so danes prišli liberalci razbijat shod, da se ne bi čula ljudska volja. Pri tem se je dr. Pegan prav brez vsakega povoda zaletel v navzočega dr. Lavša in hotel namigovati, kaj bo še iz njega, menda samo zato, ker je ta preje zahteval volitev predsedstva. Takemu govorjenju so naši jeli hrupno ugovarjati, klerikalci pa kričati, da se morajo naprednjaki kar ven pometati. Dr. Pegan je pravil nato, da je napredna stranka kriva, da so Nemci v ljubljanskem obč. svetu, ker ni vseh svojih moči napela, da bi iztrebila Nemce v Ljubljani. Na očitjanja, da so pač klerikalci pripomogli Nemcem do zastopstva v občinskem

svetu, je dejal dr. Pegan, da to ni res. Klerikalcem bi se samo takrat moglo kaj očitati glede tega zastopstva, če bi bili klerikalci zaplodili ljubljanske Nemce, dočim so vsi otroci klerikalcev sami tudi narodnjaki. Klic: „Posebno dr. Šušteršičev, ki še slovenski ne zna!“ je dr. Peganu zaprl sapo. Na tak in sličen način je dr. Pegan „razkrinkaval“ liberalno stranko, ki jo je treba sleči do nagega in pokončati, ker iz nje so se izlegli vsi izmečki po Slovenskem. (Klici: Dr. Pegan cika na Sukljeta, Šušteršiča!) Ko je dr. Pegan obetal političen boj kot do najskrajnejše meje, nastal je nov vršič, da ni bilo mogoče razumeti besede. V tem je dr. Dolšak pripeljal od nekod dr. Gregoriča z običajno kubo v ustih. Ker je zmanjkalo „građiva“ dr. Peganu, ki se semtertja nad vse nervozno lovil za besede ter švefijal, je nastopil gospod kandidat. Jel je tožiti, da vlada tak nemir, obetal kot je preje predsednik Čeč, da dobi potem vsak besedo, ko se on (dr. Gregorič) odkrije „svojim“ volilem, ter imel nato kandidatski govor, nič več vreden, kot je bil dr. Peganov. Dr. Gregorič je odobral, da se leto za letom izdaja po sto in sto milijonov za oborožitev in s tem pripoznal, da, če bi bil on poslanec, bi mirne duše glasoval zopet za kakih 320 milijonov za nove bojne ladje. Pa tudi dr. Gregorič je kmalu zmanjkalo građiva. Nič ni vedel povedati, dasi je govoril v prenehljajih vsega skupaj komaj četr ure. Mož si je pa pomagal prav z enostavnim sredstvom iz zagate. Dejal je sramežljivo: „Če hočete, me volite, če me pa nečete, bom pa klobuk vzel, pa bom šel!“ Ko so mu jeli ploskati od vseh strani, je pristavil: „V takem vršiču ne morem dalje govoriti!“ ter se vsedel. Čeč je pa brž zaključil ta sramežljivi in jalovi shod. Naprednjaki so se seveda morali od srca smejati klerikalni onemoglosti. To pa je klerikalce strašno grizlo. — Že preje so nekateri izmed njih skušali povzročiti pretepe, a se je vladnim policijskim organom posredilo to preprečiti. Zdaj so bili pa vsi divji. — Jeli so s pestmi mahaje odhajati. Ko pa so videli, da naprednjaki ne gredo ven, so se vrnili in kričali kot besni. Najbolj se je penil neki Porenta, ki je mestni delavec. Ko so naši prinesli slovensko zastavo v sobo, so ji klerikalci žvižgali in jo hoteli iztrgati. In ko je dr. Lavš hotel otvoriti nov shod, so vplili kot zverina, Čeč se je pa ustil, da imajo klerikalci do polnoči aboniran shod pri gostilničarju. Seveda je bila to le farbarija, ker so se klerikalci bali, da bi od njih prignani ljudje zvedeli resnico. Vpiti je vršič ter suvanje od strani klerikalcev je bilo končno tako, da je pridrl v zborovališče močan oddelek mestne policije in jel prazniti sobo. V par minutah je bilo prazno. Klerikalci so šli svojo jezo hladiti in otožnost lajšati k Ahlinovi materi, kjer so se nemoteno abonirali do polnoči.

+ Dr. Lampe postaje previden. Lampeta na Dolenjskem ljudje ne marajo. Ko se jim je usiljeval pred par leti na Čatežu, so ga z govorniškega odra vrgli in če bi ne zbežal v farovž, bi se mu slabo godilo. Sedaj je Lampe že bolj previden. Za nedeljo se pripravljata na agitacijo potovanja v mokronoško dolino. Da bo lažje bežal, si je že dal pripraviti deželni avtomobil.

+ Po legitimacije na vlado! Marsikateri volilec ni dobil izkaznice, da sme voliti, ker se je preselil iz enega okraja v drug del mesta. Zato pozivamo vse pristaje, ki še nimajo teh izkaznic, da jih gredo takoj iskat na vlado, da nam ne odpade niti en glas!

+ Kdor je izgubil glasovnico ali se mu je skvarila, naj gre za legitimacijo ali izkaznico z njo na vlado, da dobi drugo. Tudi če zgubi kdo še to drugo glasovnico, mu mora vlada dati še eno. To omenjamo, da bo vsak vedel, kaj mu je storiti, če pride ob glasovnico.

+ Iz kamniškega okraja se nam poroča, da so tamkajšnji kmetje sklenili, da bodo pri državnozbornih volitvah dne 13. t. m., volili moža iz svoje srede, ki pozna iz lastne skušnje križe in težave kmetijskega stanu in bo vsled tega mogel najuspešneje zastopati koristi kmetijskih volilcev. Odločili so se, da volijo kot en mož gospoda Mateja Seršena, posestnika na Skaručni. Mi pozdravljamo med slovenskimi kmeti, vsako gibanje, ki meri na to, da se osvobodijo duhovniškega varuštva, zato simpatično pozdravljamo tudi odločitev vrlih kmetov v kamniškem okraju, da volijo v tork vsega spoštovanja vrednega in izredno sposobnega moža — Mateja Seršena.

— Uradne ure Kmetake posojilnice so v sobotah in pred prazniki od 8. do 1. ure.

Iz Zagorja ob Savi se nam piše: Rossi se hvali po Zagorju, da se mu ni treba ničesar bati radi njegove afere, ker je baje dobil zagotovilo od neke visoke stojiče osebe, da se bode zanj vse dobro izteklo. Mi tega ne verujemo.

Tele s petimi nogami. Gosp. Ivan Bulc v Mirni na Dolenjskem ima tele s petimi nogami. Peto nogo ima med plečetoma na vrhu. Tele je lepo, je šest tednov staro in tehta okroglo 90 kg. Če so kdo za to tele zanimali, je lahko kupi.

Lepl duhovni sobratje. Z ozirom na to notico v Vašem cenjenem listu z dne 7. t. m. prosim — poznajoč Vašo resnicoljubnost — blagovolite popraviti resnici na ljubo, da duhovni sobratje blagega rajnega gospoda župnika Fr. Groznika niso nikakor storili tako, kakor ste bili mistificirani, temveč da so vsi oni duhovni, ki so se pripeljali predpoldnem skozi vas Zagorje na Pivki, takoj šli k mrtvaškemu odru in tam opravili svoje molitve za rajnega. Tudi bodi konstatirano, da je bilo vseh duhovnikov v bližnjem Knežaku takrat zbranih 11 in ne 22, kakor je napačno navedeno v zgoraj imenovani notici. — Po vasi se govori, da je nek klerikalec mistificiral Vašega dopisnika.

Zopet kolo ukradeno. Kakor smo že včeraj poročali, je bilo jutraj v starem vojaškem skladišču ukradeno polirju Ivanu Kramarju »Preciosa« kolo. Policiji je bil tat, nek 15letni malopridnež, znan in preskrbljeno je bilo takoj, da ne odnese za vedno peto. Ker se mu je pa zdelo menda juha prevroča ali pa ga je pekla vest, se je nekaj časa vozil po mestu, mogoče je kolo tudi kje ponudil v nakup, potem je je pa popustil v neki veži v dvorskem okraju. Kolo je prevzela zvečer policija, a tudi malopridnež ji pride, kakor upa, kmalu v roko.

Ljubezniji gost. Danes ponoči je prišel Vincencij Zima v neko kavarno precej okajen in začel kavarniško uslužbenko »bombardirati« z ljubavnimi ponudbami. Ker je pa uslužbenka vse njegove srčne želje odklonila, jo je hipoma naskočil ter jo začel pretepavati s pestmi po obrazu. Poklicani stražnik je prevročega zaljubljenca takoj odstranil iz kavarne ter ga odvedel v zapor.

Seste. Snoci je nek ključavničar po Glinški ulici s kolesom tako naglo in neprevidno vozil, da je zadel v Gletnega Franciška Marinska, ga podrl na tla ter s kolesom šel čez trebuh. Dečko je pri tem zadobil znatne poškodbe. — Po Kolodvorski ulici sta pa dve vojaški slugi 27. pešpolka tako naglo vozila z enovprežnim vozom, da je bila nesreča neizogibna, ako bi bil prišel nasproti kak drug voznik.

Fazana s postrizenimi peruti je včeraj vjel posestnik Jožef Bučar pred svojo hišo v Mali čolnarski ulici št. 10, kjer ga dobi lastnik zopet nazaj.

Pes popadel je včeraj v Lattermannovem drevoredu šolskega učenca Jožefa Bartoluzzija ter ga na levi roki lahko telesno poškodoval.

Dve plinovki je razbil dosedaj še neznan zlikovec in sicer eno v Gledališki ulici, drugo pa na Fran Josipa cesti ter s tem napravil mestni občini znatno škodo.

Delavsko gibanje. Včeraj se je pripeljalo 46 Hrvatov in 8 Slovencev.

Izgubila je služkinja Roza Kuznarjeva denarnico s srednjo vsoto denarja. Služkinja Veronika Pleterska je izgubila bankovce za 10 kron. — Ga. Hermina Hamannova je izgubila zlata očala. Ga. Leopoldina Šimnovčeva je izgubila par zlatih uhanov.

»Slovenska Filharmonija« koncertira danes po promenadnem koncertu od 8. naprej v hotelu »Tivoli«. Vstop prost. — Jutri, v soboto, igra oddelek orkestra v restavraciji »Pri Rimljanu« (Valentin Mrak), na Rimski cesti št. 4. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina prosta.

Koncert »Slov. Filharmonije«. V soboto bode v restavraciji »Pri Rimljanu« (Valentin Mrak), Rimska cesta št. 4.

Gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj

priređi

v nedeljo, 11. junija ob 4. popoldne

v gostilni pri Mekarju na Barju

volilni shod.

Na shodu se predstavi volilec državnozbornski kandidat dr. Vladimir Ravnihar. Volilci s Karolinske zemlje, Črne vasi, Hauptmance in Ilovice, pridite vsi na shod, da zveste, koga volite :: v tork, dne 13. junija. ::

„Glavna“ pred sodiščem.

(Izpred porotnega sodišča.)

(Nadaljevanje.)

Začetkom današnje dopoldanske obravnave je bil zaslišan ravnatelj »Kreditne banke«

Ladislav Pečanka,

ki izpove, da je bila »Kreditna banka« že od leta 1902 z »Glavno« v zvezi ter je eskomptirala za njo trgovske

menice, skratka imela je ž njo re-eskompt. Eskomptirala pa je tudi menice na kateri so bili podpisani člani ravnateljstva in sicer Putrich, Maček in Turk. Te menice so nadomestovale trgovske menice in to se je godilo tudi lani. Leta 1908 in 1909 je imela »Kreditna banka« z »Glavno« malo dela. 17. junija l. l. je vložila »Glavna« pri »Kreditni banki« nekaj menic, ki smo jih eskomptirali do 16. septembra in takrat prezentirali v plačilo. »Glavna« nam je poslala nato nove menice, ki jih pa mi nismo sprejeli in zahtevali plačila. Dobili smo nato pismo, da je posojilnica v zadregi, nakar smo pa stare menice protestirali, nove pa vrnili. Prenesli smo potem na nove menice 60.000 K, 20.000 K pa na »Zadružno zvezo v Celju«. 3 menice za 60.000 K smo nastavili do 16. decembra in te menice takrat niso bile plačane, zato smo 18. menice protestirali in se obenem intabulirali na posestva Čada, Mačka, Turka in Putricha, s čimer imamo pokritja kakih 61.000 K. »Glavna« pa je imela tudi delnice »Jadranske«, tudi naše banke in še več drugih bank. Svoje delnice smo lombardirali s 2/4 vrednosti. — Prevzeli smo tudi terjatve malih vlagateljev, ki se izkažejo kot lastniki vložnih knjižic v zneskih do 500 K in izplačali okroglo 33.000 K. Za večje vloge smo dali proti lastnemu akceptu in depozitu za 1/2 meseca posojila do največ 50%. Poroke smo pri tem zahtevali samo enkrat, ker nam je bil človek popolnoma neznan. Glede ofert se izrazi, da smejo oferirati samo banke, posojilnice pa bi se pravzaprav ne smele pečati z bančnimi posli.

Priča nadvetnik

Fran Višnikar

je bil v likvidacijskem odboru in je našel uradovanje popolnoma v redu. Vzrok poloma je bil ta, da so se dajala posojila brez prave varnosti in nesrečne, oziroma ponesrečene spekulacije. O kaki goljufiji ni zasledil ničesar, pač pa je bilo nekaj nepravilnosti tako, da je bilo vpisanih kot člani 8 mladoletnih, 12 oseb, ki so bile v konkurzu in da je bilo nekaj oseb enostavno samo prekrizanih. Vpisanih je bilo 808 oseb, od teh jih 12 ni pristopilo, v resnici pa je bilo okoli 500 članov, na katere je mogla »Glavna« faktično računati. Likvidacijski odbor je sestavljal natančno bilanco, dne 6. februarja pa je Bradaška zahteval, da se dene bilanca takoj na dnevni red seje, ki je bila zelo obširna in je obsegala 21 točk. Tudi je bil Bradaška oni, ki je zahteval, da se napove konkurz, zakaj, — ko je bil vendar sam član, — mi ni znano. Zahteval je konkurz brez formalne bilance, samo na podlagi svojih neformalnih zapiskov. O izterljivosti, oziroma neizterljivosti posameznih posojanj ima pač vsak član odbora lahko svoje mnenje. Pavšlerjev dolg je znašal nad 1.000.000 K. Bili smo mnenja, da je ves znesek izterljiv, ker je Pavšler kategorično trdil, da bo do konca januarja svoj dolg plačal. Pri Pavšlerju gre za izgubo okroglo 700.000 K in jaz sem mnenja, da teh 700.000 K ali popolnoma izgubimo, ali pa ne izgubimo ničesar. Glede deležev je omeniti, da je Pavšler zahteval, da ga odvedemo, če plača ves svoj dolg. Mi smo se natančno informirali in smo tudi to vzeli v pretres, dasiravno bi to šlo zelo težko. Prišli pa smo do spoznanja, da prodaja še ni dozorela. — Druga dubioza so bile terjatve Maks Lavrenčič, Lavrenčič in Domicelj, Mauer, Hudnik, Meglič in Turk. Pri Mauerju smo dognali, da ni samo 53.000 K izterljivih, marveč 100.000 K, glede Megliča smo bili mnenja, da se da izterjati 77.000 kron, katere vsota se je pozneje povečala na 100.000 K, danes pa čujem, da trde celo, da je izterljivih 177.000 kron. — Turk je bil za nas izterljiv in je svoj dolg tudi faktično poplačal. Glede Hudnika moram poudarjati, da je imel odbor ponudbo za dunajske hiše v okroglem znesku 1.300.000 K, kar so tudi vredne, da je pa imel odbor pomisleke proti tej kupčiji. Končni primanjkljaj smo izračunali na 1.191.861 K, med tem ko je prvotna bilanca izkazovala primanjkljaj 1.434.875 K. Kako je računal Bradaška, da je našel 2.465.000 kron primanjkljaja, je njegova stvar. Name je napravil Bradaška vtisk, da hoče preprečiti bilanco. Priča govori nato še o Pavšlerjevemu razmerju z Majdičem, na kar ga vpraša dr. Hudnik za njegovo osebno mnenje in mnenje kot bivši sodni svetnik o njegovi osebi. — Nadsvetnik Višnikar zahteva o tem vprašanju sklep sodnega dvora, ki po kratkem posveto-vanju odkloni to vprašanje. — Glede pisma dr. Brunnar se izrazi nadsvetnik Višnikar, da je uradništvo delalo bona fide. — Dr. Nova k: Ali si je dr. Hudnik po vašem mnenju prihranil kak denar, ki je bil last »Glavne«? Višnikar: Kaj takega nisem zapazil. Na Dunaju so mi rekli, da je dr. Hudnik za november vzel najemnino, kakih 23.000 K, ta znesek pa se je našel tudi popolnoma pra-

vilno vknjižen pri »Glavni«. Znano mi je tudi, da je bil vsaj en brat dr. Hudnika član »Glavne«. Dr. Novak: Bila sta oba! Priča

Vladimir Veršec
je bil trgovski korespondent pri Megliču od junija 1908 do oktobra 1909. Vedel je, da firma ne stoji posebno dobro in je izračunal skupaj s Pollakom, da je pasivna za 150.000 K. Zanimal se je za to, če je firma z »Glavno« v zvezi in ali ve »Glavna« o pasivnosti firme. Stopil je k Roglju in mu povedal, Roglj mu je na to rekel, da ve, da ni vse, kakor bi moralo biti, da pa bo vse drugače če »Glavna« prevzame trgovino v lastno reziho. — Roglj: Jaz sem pozneje Megliča vprašal kaj to pomeni in on mi je rekel, da sta to Veršec in Pollak storila iz maščevanja, ker ju je spodil. Verjel sem Megliču. Nato govorila priča o vstopu Tomca v trgovino. Priča

Stanislav Vdovič
izpove v bistvu enako, nato se prečita pismo ge.

Meglič,
ki ne vsebuje ničesar novega. Prečita se ravno tako pismo

Maksa Lavrenčiča
in zasliši nato priča

Janko Travin.
Dolga je imel 152.000 K, potem je prišel v konkurz. »Glavni« je odstopil se prej svoje terjatve v znesku 37.000 K na zahtevo dr. Hudnika. Koliko se je izterjalo ne ve. — Dr. Hudnik: Kakih 6000 K, plačevalo pa se je še v zadnjem času. — Travin: Nagrade ni dr. Hudnik jemal nobene, nasprotno mu je šel vedno na roko. Priča

Robert Pollak
žid, izpove, da ga je še rajni Veršec nagovarjal k pristopu in da je res pristopil in da ni našel nikdar ničesar v neredu, nato je bil zaslišan

Anton Vudnal,
ki je prišel decembra odpovedat svoje vlogo pri »Glavni« in sicer 13. ali 14. decembra. Takrat so mu rekli v »Glavni«, da nimajo denarja. Odpovedal je nato za 27. december. Govoril je takrat z Rogljem »ta pa je bil takrat močnejši«. Prišel je nato zopet 17. decembra in zahteval denar, ker mu ga pa niso dali, je šel k dr. Tekavčiču, ki ga je poslal k dr. Ravničarju. Od tam je šel na državno pravdnitvo ter je dobil potem 28. decembra izplačanih 2000 K. — Roglj: Dobil ni prej denarja, ker je bil odpovedan za 27. december. Ostalo je še 2331 K 50 v posojilnici. Knjižnica posojilnice je imela okroglo 1100 K.

Predsednik izjavi, da se priči Pavšler in Maur zaprišežeta, Lavrenčič pa ne in pričakuje tako od državnega pravdnika, kakor od zagovornikov, da ne bo radi tega sklepa sodnega dvora nikakega oporekanja. Dr. Neuberger in zagovorniki se zadovoljijo s tem sklepom.

Kot prvi pride v porotno dvorano

Tomaž Pavšlar.
Občinstvu se vidi, da ga ta priča močno zanima.

Predsednik: Vi ste imeli pri »Glavni« precej dolga. Sedaj nam pa povejte, kaj ste stopili v zvezo? — Pavšler: »V zvezi sem bil od leta 1900 naprej.« — Predsednik: »In koliko znaša Vaš dolg?« — Pavšler: »Kakor se zatrjuje 992.000 K do 1.000.000 K, vendar ne morem natančno vsote navesti.« — Predsednik: »Kako, ali ste ta dolg nakrat napravili?« — Pavšler: »Ne! Polagoma, kakor sem pač potreboval to za svoja podjetja.« — Predsednik: »Ali so se Vam posamezna posojila posebej dovoljevala?« — Pavšler: »Mislim, da ne. Imel sem namreč tekoči račun pri »Glavni«. Dajal sem menice in dostikrat, kadar nisem imel denarja, tudi svoje žitne menice.« — Predsednik: »Za kaka podjetja pa ste rabili ta denar?« — Pavšlar: »Za vodne projekte. Te sem nameraval izvršiti in jih bom tudi še izvršil, to za gotovo pričakujem.« Eden teh projektov je že pravomočen popolnoma in tudi drugi je pravomočen, samo da je omejen na mojo osebo, vendar imam to zagotovilo, da se bo lahko prepisal na ime dotične družbe, ki ga bo realizirala.« — Predsednik: »Ali imate to črno na belem?« — Pavšlar: »Da! Ravno na novega leta dan sem dobil zadnjo odločbo.« — Dr. Ravničar: »Ali imate odloke pri sebi?« — Pavšlar: »Ne, tega pa ne. Ampak vseeno mi to lahko verujete.« — Predsednik: »Kaki projekti pa so to?« — Pavšlar: »Največji projekt je projekt Jama, nekaj manjši je na Otočah, potem imam tudi koncesijo za Gorenjo Savo, pri četrtem, to je Zbilje pa je sedaj dežela pokupila tiste mline.« — Dr. Ravničar: »Ali ste imeli Vi vse tiste mline ob Savi pokupljene?« — Pavšlar: »Za nameravani projekt Zbilje sem imel le 6 mlinov, v

akolji. Tarat pa, predno je akoljka doba potekla, sem šel do deželnega odbornika dr. Lampeta, pa sem mu rekel, da naj gre tiste mline pokupiti na moje akcije. Nato je tudi prišel in je res kupil tiste mline. Jaz sem namreč mislil, da jih nakupi za ta moj projekt, glede katerega sem bil že prej v dogovoru z deželnim glavarjem in dr. Lampetom.« — Predsednik: »Koliko je pa pravzaprav tam mlinov?« — Pavšlar: »Pravzaprav jih je 7. Ampak enega teh mlinov si je sedaj pridobila družba Leykam. Prej je imela pravdo s tem lastnikom. Jaz sem dr. Lampeta opozoril tudi na ta mlin, pa ni pravčasno se zanj pobrigal in zato je sedaj projekt Zbilje tudi manj vreden, ker je radi tega za 5 m manj padca. Kakor rečeno, sem jaz imel tudi za ta mlin akcijsko pogodbo in sem dr. Lampeta na to opozorjal. Ker je čas zamudil, se je sedaj projekt Zbilje za tretjino poslabšal.« — Predsednik: »Koliko pa ste pravzaprav cenili te svoje vodne sile?« — Pavšler: »Te sile so mi zunanji izvedenci, ki so podobne koncesije že realizirali, cenili od 1.400.000 do dva milijona kron. Tukajšnji izvedenci pa nekateri trdijo, da niso nič vredne, ampak pravega se od tukajšnjih izvedencev ne more izvedeti, ker nimajo prakse. Nekateri od tukajšnjih izvedencev jih cenijo tudi na pol do enega milijona kron.« — Predsednik: Torej so te vodne sile mogoče prav veliko vredne, mogoče pa prav nič. — Pavšler: Seveda zdaj strogo vzete niso veliko vredne, ampak kadar se realizujejo in bodo projekti izpeljani, takrat bodo gotovo veliko vredne.« — Predsednik: Ali ste dr. Hudnika vedno informirali o svojih podjetjih. — Pavšler: Njega sem vedno informiral. — Predsednik: Kako pa je bilo v tistem pismu, o katerem ste podpisali, da mu izplačate pri realiziranju teh projektov 40.000 kron. — Pavšler: To je bilo pa tako. Dr. Hudnik je rekel: »Vi nam morate nekaj dati za to, ker Vas tako dolgo čakamo za denar in pa tudi nekaj za to, ker moramo mi plačati za različne provizije. Zato imamo mi škodo, če nam nič k temu ne prispevate.« Jaz sem bil v to privolil, da se »Glavni« nekaj da, ker je imela veliko potrpljenje z menoj. Jaz sicer nisem kriv, da se koncesije tako zavlačujejo, vendar pa sem pripravljen dati k posojilu še toliko. — Predsednik: Za katerega pa ste podpisali pismo, ali za dr. Hudnika ali za »Glavno«. — Pavšler: Za dr. Hudnika sem podpisal to, ampak domeni je bilo in se jaz glede tega vem toliko spominjati, da sem jaz hotel, da naj bo to za dr. Hudnika, on pa je rekel, da za svojo osebo ne more nič sprejeti, ampak da bo to le za »Glavno«. Z dr. Hudnikom sva to že prej enkrat govorila in sva se tedaj tako domenila. Podrobnosti pa se danes ne spominjam več, ker je že dolgo časa od tega, menda tri ali štiri leta. — Predsednik prečita nato dotično Pavšlerjevo izjavo, v kateri se Pavšler zaveže v slučaju realizacije vodnih sil dati dr. Hudniku 3% provizije do najvišjega zneska 40.000 K. — Dr. Hudnik: Hoče k temu dati nekatera pojasnila, predsednik pa ga zavrne, češ: »Boste že pozneje vse vprašali in povedali.« Proti Pavšlerju pa pravi predsednik: »Vidite, tukaj je tako zapisano, vi pa pravite, da je bilo to namenjeno za »Glavno«. Zakaj se pa ime »Glavne« ni zapisalo v pogodbo?« — Pavšler: Par dni poprej, predno se je napravila ta lista, sem govoril z dr. Hudnikom pri mitnici na Gorenjski cesti, kakor se vem spominjati še danes, mi je rekel takrat dr. Hudnik, da bom moral dati »Glavni« nekaj za to, ker me tako dolgo čakajo. Jaz pa sem mu rekel, da bi le njemu dal za njegov trud. Pozneje enkrat, ne vem, ali sem dobil pismeno povabilo ali sem le tako prišel v »Glavno«, sem podpisal to izjavo. To pa vem natančno, da sem se strinjal s tem. In jaz sem dobil popolnoma ta vtisk, da je to v korist »Glavne« in sem to prostovoljno podpisal, ne da bi se kaj branil. — Dr. Neuberger: Vi, v preiskavi ste pa popolnoma drugače izpovedali. Prosim gospoda predsednika, da prečita dotični zapisnik. — To se zgodi.

Pred preiskovalnim sodnikom sestavljeni zapisnik s Pavšlerjem odgovarja namreč tendencam obtožnice. — Dr. Neuberger: Kako mi morete pojasniti zdaj to nesoglasje? — Pavšler: Po zaslišanju v preiskavi sem potem še natančneje premišljeval, kako je bila cela stvar in sem prišel potem do prepričanja, da se je tako godilo, kakor sem danes izpovedal. Seveda sem si takrat tudi mislil, da bi lahko imel sitnosti, če ne bi podpisal tega, ker bi mi morebiti »Glavna« odpovedala kredit. Ampak reklo se mi tega ni in jaz sem popolnoma prostovoljno to podpisal, brez vsakega izsiljevanja. — Predsednik: Samo to še. Ali Vam je kaj znano, da je dala »Glavna« neko nagrado revizorju Joštu v znesku 3000 kron in vas za to obremenila? — Pavšler: To mi je samo iz časopi-

sov znano, prej tega nisem vedel. — Predsednik: Roglj pa pravi, da je to zapisal v kontokorent, podal vam v pregled in vi niste nič temu ugovarjali. — Pavšler: Tega kontokorenta niti do danes nisem pregledal. — Predsednik pokaže porotnikom Pavšlerjevo konto in pravi: »To je njegov konto, vsaj vidite, da je kar cela knjiga, čez sto strani je.« — Nato čita nekaj števil in pripomni, da ni nič označeno, zakaj so se posamezni zneski izplačali. — Dr. Ravničar: To je Pavšlarjev konto od vseh let. — Dr. Novak: Gospod Pavšlar, kaj ne, Vi ste dobivali računski izvleček vsakega pol leta. — Dr. Ravničar: Če tega ne, gotovo pa od časa do časa. — Pavšlar: Da, zadnji izvleček sem dobil meseca decembra. — Predsednik: Pa ga pregledal ni. — Dr. Ravničar: Pač pa bi ga bil lahko primerjal s svojimi knjigami.

Predsednik: Kako pa je bilo to, da ste se tako intenzivno potegovali za to, da je dobila »Glavna« od Vase posojilnice v Kranju vloge in ste še sami v Ljubljano denar nesli? — Pavšlar: Takrat me je Marčič prosil, naj ta denar nesem doli. — Predsednik: Ampak stvar je bila nekoliko drugačna. — Pavšlar: To je pa bilo tako. Meseca oktobra mi je enkrat rekel Roglj, da »Glavna« potrebuje zdaj denar, da je prišla v momentane stiske in če je mogoče, da bi naša posojilnica nakazala kake vloge v znesku 20—50 tisoč kron. Rekel mi je tudi, da bo morebiti v enem mesecu že lahko nazaj plačala, ker je to samo momentana zadrega. Jaz sem mu odgovoril, da bo to pač težko šlo, ampak potem sem priporočal pri nas, da naj se napravi ta vloga, ker bi nam več obrestih donajala, posebno še, ker je samo za malo časa. »Glavni« pa je bilo s tem pomagano iz zadrege. — Dr. Novak: Vi ste dobili tisti račun zaradi onih 3000 K. Jaz Vas le vprašam, ali Vi zdaj to postavko odobrite. — Pavšlar: Da. — Dr. Neuberger in predsednik: To se ja pravi, denar ven metati. — Dr. Novak: Ali Vam je znano, da se mora tudi pri drugih zavodih plačevati provizije? — Pavšlar: Seveda in še precej visoke, kakor so ni nekateri povedali. — Predsednik: Po mojem mnenju je to kaj čudna stvar. — Dr. Hudnik: Vsaj tudi drugi zavodi ravno tako delajo. — Dr. Novak: Vi ste bili prepričani, da so tiste vodne sile toliko vredne, kakor pravite. Jaz Vas sedaj le vprašam: Ali ste imeli kako rečno zagotovilo za 1.600.000 K? Povejte nam, kakšen je bil ta rečni dogovor. — Pavšlar: Jaz sem bil lahko prepričan, da so moje vodne sile toliko vredne, in sem 11. junija 1909 sklenil z deželnim glavarjem pl. Šukljatom in dr. Lampetom dogovor — samo da je bil dr. Lampe takrat, ko sva si z dež. glavarjem v roko segla, iz sobe uradno poklican — da mi plača dežela 1.600.000 K za te vodne sile in se mi je poleg tega obljubilo tudi mesto komercialnega ravnatelja. Samo glede tega, kako se bo teh 1.600.000 K plačalo, se še nismo natančno dogovorili. Le toliko je bilo dogovorjenega, da se mi bo en milijon takoj izplačal, glede ostanka pa se še nismo dogovorili, ali se mi bo izplačal v obrokih ali pa na ta način, da participiram pri električni centrali. To naj bi se šele v seji deželnega odbora sklenilo. To sem tudi še tisti večer ob pol 10. poročal svoji ženi, ki je bila takrat v zdravilišči Portorose, in imam to pismo tukaj. Pozneje, namreč lansko leto, pa so zahtevali od mene, da naj še enkrat stavim pismeno ponudbo in obenem predložim vse svoje projekte. To je bilo septembra meseca. Rečeno pa mi je bilo v tem dopisu, da moram to storiti v 48 urah. Mene pa takrat ni bilo doma. Bil sem po opravkih na Dunaju in sem zato predložil projekte šele dne 7. oktobra. Nato sem šel do deželnega odbora, govoril z dr. Lampetom in deželnim glavarjem. Takrat pa se mi je reklo, da se morajo ti projekti in cela stvar spraviti pred deželni zbor, potem ko bo tam odobreno, dobim denar. Pozneje pa je nastala radi tega strankarska polemika. Moji projekti so se zaničevali in ne vem, ali se je deželni odbor začel strinjati s temi napadi, kratkoma, za mene se več zanimal ni. 12. julija sem dobil brzojavko, ker sem prej opozoril dr. Lampeta, da potečejo opejske pogodbe glede mlinov za projekt Zbilje, da naj pridem drug dan v Medvode, in smo potem 13. julija kupili za deželo dva mlina, glede katerih sem imel samo ustmeno opejco, pozneje pa še druge mline. Kakor sem pa z druge strani izvedel, se je takrat začelo pri deželnem odboru samem intrigirati proti meni. Neka jako ugledna oseba je namreč rekla: »Pavšlar mora itak kmalu priti v konkurz, potem pa ho- mo mi njegove projekte poceni dobiti.

Dr. Novak in dr. Ravničar: Kdo pa je to rekel? — Pavšler: Stavniki svetnik Göttenhofer bo pod prisego lahko potrdil, da se je tako izjavil ravnatelj Zamida. (Dalje prihodnjak)

Pavšler: Stavniki svetnik Göttenhofer bo pod prisego lahko

potrdil, da se je tako izjavil ravnatelj Zamida.

(Dalje prihodnjak)

Shod v Šiški

priredi
Jutri v soboto, 10. t. m. ob 8. uri zvečer »pri Kankertu« narodno-napredni kandidat Jožef Tribuč. Semilajlenki pridite vsi na shod.

Društvena naznanila.

Jutri-zvečer ob 8. v »Narodni dom« k predstavi ljubljanskih diletantov, bodi parola našega občinstva. Uprižore dramsko študijo »Pijanica«, tudi kupletji iz opere »Nečak« so na sporedu. Vstopnina 40 vin. Od pol 10. naprej bo ples in prosta zabava. Torej jutri v »Narodni dom«!

Dramatični odsek nar. soc. izobraževalnega društva »Bratstvo« priredi III. družbinski večer v nedeljo 11. junija v areni »Narodnega doma« s sledečim sporedom: 1. Pozdrav. 2. Kuplet poje brat Trebar. 3. Igra »Rokovnjači«, v 5 dejanjih in 8 slikah. 4. Prosta zabava in ples. Vstopnina 40 vin. Začetek točno ob 8. zvečer. Vrši se pri pogrnenih mizah. Pri družinskem večeru sodelujejo ljubje tamburaši.

Slovenski football klub »Sparta«. Ustanovni občni zbor istega se vrši v petek dne 9. t. m. ob 8. zvečer v gornjem salonu restavracije »pri Roži«, ter tem potom gg. člane opozarjamo, da se istega sigurno udeležijo. Gostje dobrodošli!

Vsi na volilna shoda

ki se vršita
v nedeljo 11. junija ob 3. popoldne »pri Štajercu« (A. Kalisek) na Fužinah ob 5. pa »pri Mišku« na Predovičevem selu.

Na shodih govori pravi kandidat slovenskega ljudstva za državni zbor gosp. Josip Tribuč, posestnik na Glincah, ki se bo v resnici zavzemal za pravice in koristi posestnikov, obrtnikov in delavcev ljubljanske okolice.

Pridite vsi v svojo lastno korist, da vsaj slišite resnico in se odločite za pravega ljudskega zastopnika.

Volilni odbor.

Škof v resnici blazni!

Ob zaključku lista se nam poroča, da je škof poslal danes vpkojenemu župniku Francu Škerjancu v Trnovem pismo, v katerem mu prepoveduje branje maše. Škof torej divja naprej! Bravo!

Telefonska in brzojavna poročila.

Imenovanje v sodni službi.
Dunaj. 9. junija. Pravosodni minister je imenoval za sodnika v Opatiji dr. Antona Andrejčiča.

Grad se je podrl.
Celovec. 9. junija. Včeraj se je podrl grad »Strassburg« v dolini reke Krke.

Smrt češkega politika.
Plzen. 9. junija. Tu je umrl bivši mladočeski državni poslanec Josip Čipera.

Kolera v Benetkah.
Budimpešta 9. junija. V Benetkah vlada strahovita kolera. Celi mestni deli so po naročilu sanitne komisije zabiti s plankami.

Vstaja v Albaniji.
Cetinje 9. junija. Uradno se demantira, da bi kralj Nikita pospeševal nasprotno gibanje proti Turčiji, narobe je res, da se trudi za ohranitev miru, zahteva pa, da napravi Turčija v Albaniji mir in uvede tudi razumne reforme.

Carigrad 9. junija. Uradno poročilo poroča, da so v zadnjem času črnogorski kmetje ob meji začeli škuvati Albance na vstajo.

Dunaj 9. junija. Avstrijski poslanik v Carigradu je izjavil turškemu zunanjemu ministru energično, da so dosedanje razmere v Albaniji nevzdržljive in za avstrijske interese zelo škodljive.

Monakovo 9. junija. Dunajski korespondent »Neue Wiener Nachrichten« prinaša mnenje avstrijskih diplomatičnih krogov o položaju v Albaniji ter pravi, da je položaj skrajno resen in da Črna gora trajno ne bo mogla vzdržati miru. — Dunajski diplomatični krogi, da so te misli, da so posebni zunanji vplivi iz Anglije

in Črne gore, ki netijo in vzdržujejo vstajo. Tudi so mnenja, da je že prišel čas, ki je treba internacionalne intervencije.

Pariz 9. junija. »Eco de Paris« poroča iz Petrograda, da je avstrijski poslanik iz Petrograda se informiral pri ruski vladi, kakšno mnenje vlada tam glede avstrijske intervencije v Carigradu.

Carigrad 9. junija. Turška vlada je nad avstrijsko intervencijo zelo indignirana ter se pritožuje, da je stopila Avstrija popolnoma ob bok ruske države. — Turška vlada namerava proglasiti nad celo Macedonijo obsešno stanje, ter uvesti natančno preiskavo, katere zunanje sile posebno vplivajo na vstajo. Vojni minister je imel tozadevno že dolgo trajno konferenco z zunanjim ministrom.

Rim 9. junija. Italijanski državni zbor je sprejel ponovni predlog poslanca Hichisso, da prouči vpašanje internacionalne akcije proti Turčiji pod italijansko inicijativo na podlagi člena 23 berlinske pogodbe.

Sofija 9. junija. V pristanišču Šindza se je posrečilo ustašem iz angleških ladij izkrcati 20.000 mož, in sicer ponajveč Italijanov, Belgijcev in Angležev. Vnel se je boj s policijo, policija je podlegla, vstasi so odnesli orožje.

Kolera.
Carigrad, 9. junija. Uradna poročila zatrjujejo, da vlada po celi Črni gori, zlasti pa ob mejah kolera.

Kolera v Benetkah.
Benetke, 9. junija. Kolera se tu strašno širi. Vsak dan umrje 10 do 15 oseb. Vlada je dala posamne ulice zapreti na ta način, da je dala vhode in izhode pri ulicah zabiti z deskami.

Nestrpnost pariškega nadškofa.
Pariz, 9. junija. Nadškof pariški je prepovedal vsem duhovnikom in menihom udeležiti se pogreba umrlega ministerskega predsednika Rugieja, pod katerim so bili svoj čas, kakor znano sprejeti proticerkveni zakoni.

Položaj v Campagni.
Pariz, 9. junija. Po poročilih iz Campagne vlada v celim okraju v zadnjem času popolen mir.
Kooperacija Črne gore in Srbije.
Berolin, 9. junija. Poročevalec »Tagblatt« javlja iz Carigrada, da je turška vlada izvedela, da se pripravlja kooperacija Črne gore in Srbije proti Turčiji. To kooperacijo podpira baje Rusija z vsemi močmi. Turčija je sklenila z vso odločnostjo nastopiti proti taki nakani.

V nedeljo, dne 11. junija v Mariboru velika Ciri-Metodova slavnost!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Rasto Pustoslavšek.

Zitne cene v Budimpešti.
Dne 9. junija 1911.

Termin.
Pšenica za oktober 1911 . . . za 50 kg 11.56
RZ za oktober 1911 . . . za 50 kg 9.34
Koruz za julij 1910 . . . za 50 kg 6.97
Koruz za avgust 1911 . . . za 50 kg 7.09
Koruz za maj 1911 . . . za 50 kg 6.63
Oves za oktober 1911 . . . za 50 kg 8.30
Efekt.
Höf.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 366.2. Srednji, najvišji in najnižji

Junij	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Velovi	Nebo
8.	2. pop.	736.6	27.5	p. m. jzah.	jasno
9. z.	7.35	735.8	19.7	sr. jzah.	»
9.	7. z.	734.8	15.8	sr. vsvzh.	nevihta

Srednja včerajšnja temperatura 20.7° norm. 16.9°. Padavina v 24 urah 5.8 mm.

Prevzame se stara, dobro vpeljana

mešana trgovina

v večjem kraju na Slovenskem. — Natančne podatke o prometu, zalogi in plačilni pogoji naj se pošljejo na upravnitvo »Sl. Nar.« pod »Krgovec 191«.

V soboto, 10. junija t. l.

koncert

»Slovenske Filharmonije«
v restavraciji »pri Rimljanu«

Rimljani ostan-št. 4.

Začetek ob 8. uri. Vstop prost.

K obilni udeležbi vabi

2064 Valentin Mikš, restavrat.

Izurjen knjigovodja in dober kontorist se sprejmeta takoj.

Plača 200 kron. — Ponudbe pod „knjigovodja“ na upravnishvo »Sl. Narodae.

Robert Smielowski

arhitekt in mestni stavbni mojster
stavbna pisarna, Rimska cesta 2 (Recherjeva hiša)

se priporoča sl. občinstvu za izvršitev načrtov in proračunov, sprejema nova, adaptacijska in vsa v to stroke spadajoča dela, :: katera se najsolidneje in po zmerni ceni izvršujejo. ::

Kmetovalci!

Predno si kupite kosilni stroj o katerem ne veste :: kako bode deloval, :: oglejte in preizkusite

amerikansko kosilnico „Deering“

ki jo dobite edino le pri
Marije Terezije cesta 1 **Fr. Stupica v Ljubljani** Marije Terezije cesta 1

Priznalna pisma na vpogled. — Svari se pred podobno se glasečimi imeni.

Obračevalci za seno vedno v zalogi.

Krasna umetniška reprodukcija v več barvah

znamenite Groharjeve slike

Primoža Trubarja

ustanovitelj slovenske književnosti

visoka 66 cm in široka 55 cm je najlepši okras vsake slovenske hiše. Ta reprodukcija je sploh najlepša in najdovršenejša kar jih imamo Slovenci.

Cena s pošto K 3.20.

Dobiva se v

NARODNI KNJIGARNI

v Ljubljani, Prešernova ul. 7.

Prešernove slike
prodaja in pošilja po poštne povzetju
Iv. Bonač v Ljubljani.
Cena slike 5 kron. 273

Kuharica

za privatno kuhinjo z okoli 40 udeležniki se 1880. Lahko to kuhinjo prevzame tudi v lastno rešijo. Ponudbe na književnišce A. Hromatka, Reka.

COGNAC!

STAR, pristen destilat dalmatinskega vina je najboljšje sredstvo za slabotne in rekonvalescentne.
Dobi se edino pri tvrdki: 1066
BR. NOVAKOVIČ, Ljubljana.

Malo reklame

Veliko izbire

A. & E. SKABERNE
Ljubljana, Mestni trg 10

Nizke cene

Umetni in trg. vrtnar
Ivan Bizovičar
Ljubljana, Kolezijske ul. 16
1542 izvršuje
šopke, vence in bukete
za razne prilike.
Belo umetniško okusno in po solidnih cenah.
Prodaja cvetlice, raznovrstne sadike cvetlic in zelenjavo.
Naročila na doželo hitro in vestno.

Zastopniki

akviziterji in okrajni zastopniki za življensko zavarovanje se iščejo od velike slovaške zavarovalnice pod jako ugodnimi pogoji. ::

Ponudbe na „Poštini predal šte. 243 v Trstu 1“.

Razglas.

Pri Mestni hranilnici ljubljanski

so uradne ure za stranke

ob sobotah in dneh pred prazniki od 8. dopoldne do 1. popoldne, sicer pa od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 4. popoldne. Ob nedeljah in praznikih se sploh ne uraduje.

Ravnateljstvo Mestne hranilnice ljubljanske.

Ub. pl. Trnkoczy.

2053

Anton Svetek.

Št. 328/1/pr.

2037

Razglas.

Po § 23. al. 6. volilnega reda za volitve v državni zbor prepovedani so za čas volitev v veljavnem prostoru in v poslopiju, v katerem se vrši volitev, kakor tudi v bližnji okolici tega poslopja, nagoveri na volilce in vsaka volilna agitacija na katerikoli način.
Ta prepoved obsega:

za I. volilno komisijo:

celo poslopje »Mestnega doma« ter trg v okolici na 50 korakov oddaljenosti;

za II. in III. volilno komisijo:

celo poslopje mestne dekliške osemrazrednice pri sv. Jakobu ter trg in ulice ob vseh treh straneh tega poslopja;

za IV. volilno komisijo:

celo poslopje št. 21 v Cerkveni ulici in ulice v okolici do 50 korakov oddaljenosti;

za V. volilno komisijo:

celo poslopje mestnega dekliškega liceja ter Bleiweisovo cesto in Šubičovo ulico ob obeh straneh tega poslopja;

za VI. volilno komisijo:

celo poslopje II. mestne deške ljudske šole ob Cojzovi cesti ter Cojzovo cesto ob dolžini pročelja tega poslopja;

za VII. volilno komisijo:

celo poslopje c. kr. I. višje gimnazije ter Tomanovo in Kolizejsko ulico ob gimnazijskem poslopiju;

za VIII. volilno komisijo:

celo poslopje hotela »Union« ter ulice ob obeh straneh tega poslopja;

za IX. volilno komisijo:

celo poslopje I. mestne deške šole v Komenskega ulici in ulico ob obeh straneh tega poslopja;

za X. volilno komisijo:

celo poslopje mestne jubilejske ubožnice ter Japljevo ulico v dolžini pročelja tega poslopja;

za XI. volilno komisijo:

celo poslopje mestne šole na Barju in okolico na 50 korakov oddaljenosti.

To se daje na javno znanje z dostavkom, da se prestopki te prepovedi kaznujejo po določilih ministerijalne naredbe dne 30. septembra 1857, drz. šte. 198.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,
dne 29. maja 1911.

Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljeni c. kr. deželne vlade svetniki

Laschan I. r.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavica K 5.000.000.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Rezervni fond 610.000 kron

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1 0
2 0

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

Delniška glavica K 6.000.000.

837

Rezervni fond okoli K 300.000.

JADRANSKA BANKA, FILIJALKA V LJUBLJANI

Šelenburgova ulica šte. 7 (nasproti glavne pošte).

Kupuje in prodaja: vrednostne papirje, rente, obligacije, zastavna pisma, prijoritete, delnice, srečke itd. — Valute in devize. — Predjumi na vrednostne papirje in blago ležeče v javnih skladiščih. — Promese k vsem žrebanjem.

„ Vloge na knjižice od dneva vložitve „
4 1/2 %
od dneva dviga, rentni davek plačuje banka iz svojega. — Na tekoči in žiro račun po dogovoru. — Živahna zveza z Ameriko. — Akreditivi.

Eskomptuje: menice, devize in fakture. — Zavarovanje vrednostnih papirjev proti kurzni izgubi. — Revizija žrebanja srečk i. t. d. brezplačno. — Stavbni krediti. — Rembours-krediti. — Borzna naročila. — Inkase.

Menjalnica.

Centrala v Trstu.

Filijalka v Opatiji.